...ДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

...рядай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 252 (12154)
1969 оной
октябриин 26,
воскресени

Сэн 2 мүнгэн

ВОЖДИЙН НЮТАГААР АЯНШАЛХАНЬ

Мүнөөдэр ВЛКСМ-эй обкомой, Хүдөө ажахын министерствын, облпрофсоведэй, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй анха түрүүшынхеэ эмхидхэһэн залуушуулай аяншалгын поезд агууехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй һураһан, ажаһууһан хото городууд тээшэ шэглэн, холын аяншалгада мордохонь.

Энэ аяншалгада промышленнэ предприятинуудай, республикын аймагуудай колхоз, совхозуудта ажалладаг түрүү комсомолшод, залуу хүбүүд, басагад — хамтадаа 450 хүн хабаадалсаха байна. Эдэнэр хорин хоногой туршада Ленинэй түрэһэн Ульяновск, һураһан Казань, ажаһууһан, ажаллаһан Куйбышев, Москва, Ригэ, агуу хубисхалай үлгы болохо Ленинград хотонуудаар аяншалхадаа, тэндэхи түүхэтэ дурасхаалта газарнуудаар ябажа дүтөөр танилсаха, мүн ехэ ехэ музейнүүдтэ орожо харахаар хараалнад.

А. ФЕДОТОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой таһагые даагша.

МАЛШАДЫЕ ХАНГАЛГАДА — ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ

...0 бүри баян дэлгэр ажаһуудалтай, бүри болбосоронгой болгохын тула Коммунис парти, Совет гүрэн саг ... оролдолго гаргадаг, мүнгэ зөөри ехээр табидаг, ...мжэ хангаха хүдэлмэрилэгшэдэй улам һайнаар хү...дааг байна. «Хүн зоннне хангалгын шанар бүхы ...агты, совет хүнүүдэй хэрэглэмжэ хүсэд дүүрэн, ...» — гэһэн уриатайгаар партиимнай Центральна Ко... революциин 52 жэлэй ойн урдахана худалдаа найма...льно-ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрн... Алдарта багша Ленинэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ...энэй дүлэ улам ...то ба хүдөөгэй ...аха хэрэг бү...нарыень һай... республикын ...най, ажаһуудаа... хангадаг зургаа...дын хэрэг боло...

...рэглэмжэ хангаа...тай хүнүүдэй ...н аша үрэнь ...нэй ажалай амжалта дээрэ харагдадаг гээшэ. Мал ...үдые гүрэндэ худалдаха гурбан кварталай түсэб ... республика Зүүн-Сибириин зонодо түрүүлжэ, нэ...ртэбэ гэһэн баярта мэдээсэл һаяхан тунхаглагдаа. ...ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэ...тань энэ амжалта дотор мүн лэ бии байха. Хүдөө ...удалдаа наймаан мүнөө городойхиһоо дутуугүйгөөр ...аһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн ехээр ... эрхэ байдалаар хотон сэлеэнһээ холуур байжа хү... ажаһуудалай, соёлой эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха ... шухала зорилго болгон табигдана.

...ун намар байхада, Баргажанай аймагай худалдаа най...н албанай эмхи зургаанууд малшадай үбэлэй байра ...наржа, тэдээндэ туһа хүргэхэ тодорхой хэмжээ ...раалан, аймгүйсэдкомоор баталуулһан юм. Жэшээ...ро-Читканай сельскэ Соведэй гүйсэдком үбэлжэлгын ... хангаха асуудалаар нютагай эмхи зургаануудай ...ануудые зүбшэн хэлсэжэ баталаад, дүүргэлтыень ..., шухала болоһон ушарнуудта дэмжэжэ, туһалжа ...ууддайнгаа бүлэгүүдтэ, саг үргэлжын комиссинууд... Тиин олоной хүсэлэл оролдолгоор Баргажанай совхо...уудай малшад тогтоогдомол сагта нүүдэл наймаа... холуур байгшадай хэрэглэмжые наймаалагшагүй ла... Аймагай промбыткомбинадай нүүдэл мастерской со... ...ырин тосхонуудые, мал ажалай фермэнүүдые грэфи... байдаг. Нютагай соёл гэгээрэлэй эмхинүүд нүүдэл ...дхэхэ, кино харуулхаһаа эхилээд, малшадай сүлөө сагаа аятай зохидоор үнгэргэхэ таладань мүн лэ халуун анхарал хандуулна. Энэ ушарта малшадшье урматай, мүнөө жэлэйнгээ хүшэрхэн үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхөөр зориггжонхой.

Мүнөө жэлэй ган гасуурай, һүүлэй хура үһөөгэй хойшолон үбэлжэлгын бэлэдхэлдэ түбэг татаһаниинь элитэ. Хамтын малда тэжээл боломоор бүхы ург малай зүйлые һогооборһ һогооборёор нэмэри болгон суглуулхын, буруулган сагай урдахи урин дулаан үдэрнүүдые һамбаашалан, намарай бэлшээри гүйсэд дүүрэн хэрэглэхын тулада республикын колхоз, совхозуудай малшад, бүхы ажалшад туха забгүй шармайн хүдэлнэ. Тиихын хажуугаар, малайнгаа дал хорёое өөдэнь татаха, гэр байрануудаа дулаалха, түлеэ залһаяа бэлдэхэһээ эхилээд, малшадай хэхэ юумэн мүнөө үень илангаяа ехэ. Эгээл энэ үедэнь тэдэнэртэ туһалха — тон шухала. Энээнине хараадаа абаһан газарта бүлэг дархашуул гүүртэ, отарануудта эльгээгдэжэ, элдэб хүдэлмэри хэдэг байна. Малшадай гэрээ сагаадаха, угааха, түлеэгээ бэлдэхэ мэтэдэ шефүүдэй, илангаяа залуушуулай, һургуулиин һурагшадай эдэбхитэйгээр туһалдагынь һайшаалтай.

Малшадые үбэлжөөндэнь һайнаар түбхинүүлхэ, тэдэнэрэй хэрэглэмжэ хангалгын хэрэг хаа хаанагүй һанаһанда хүрэмэ һайн байна гэхын аргагүй. Үбэлжэлгэдөө колхоз, совхозуудай хэр бэлдэһые шалгаха аймагай комиссинуудай элирүүлһэнэй ёһоор, олохон газарта ехэ дутагдалнууд бии байба. Малшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгые абаад харахада, дутуу дунданuудай бүришье олон байһаниинь тодоруулагдаа. Хүдөөгэй ажалшадай, нэн түрүүндэ малшадай хэрэглэмжэ хангаха уялгатай худалдаа наймаанай ба бусад эмхи зургаанууд автолавкануудаа, нүүдэл мастерскойнуудаа үбэлэй хүдэлмэриин графигта ... оруулаагүй байһаар. Малшадта наймаалдаг, дурадхадаг эд бараануудайнь дунда дулаан малгай, бээлэй гэхэ мэтэ үбэлэй хубсаһа хунар үгы байна. Энэ ушар нэн түрүүндэ аймагуудтахи эд хэрэглэгшэдэй холбоонуудай, совхозрабкоопуудай, сельпонуудай ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаһые гэршэлнэ.

Мүнөө, малай харууһанай эгээл харюусалгатай хаһын ороод байхада, хонишод, һаалишадые, үхэршэд, адуушадые, бүхы малшадые халуун анхаралаар хүреэлэн, үдэр бүриинь эрилтэ хэрэглэмжэ гүйсэд дүүрэнээр хангаха гээшэ нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, худалдаа наймаанай, соёл гэгээрэлэй, улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаануудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно. Энэнэй тулада юу хэхэ хэрэгтэйб гэбэл, малшадые хангаха хэрэгтэ тохёолдоһон дутуу дунданuудые дары усадхаха ёһотойбди.

> *Советскэ Союзай ажалшад! Табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэгты! Коммунис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые түйлажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтая!*
>
> (КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

Агуу Октябриии хүндэлэлдэ

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Модо урадхуулгын Үдын конторын электроцехэй хүдэлмэришэд элдэб зүйлэй электродвигательнүүдые шэнэлэн заһабарилдаг юм. Тэдэнэр байгша оной сентябриин 11-дэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ һэн. Мүнөө даабариһаа гадуур 95 элдэб зүйлэй электродвигатель заһабарилаад, «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта эльгээгээ. Мүн лэ Хандагайн леспромхоздо 16 модоной зайда электрын галай утаһан татагдаа. Үшөө Байгалай леспромхозой модо бэлдэлгын «Золотой ключ» гэдэг участок тээшэ А. М. Триковэй даадаг электро-хабсаргагшадай бригадынхид зайн галай утаһа татажа байна. Эдэнэр 1970 оной январиин нэгэндэ энэ хүдэлмэреэ дүүргэжэ, хараалагдаһан болзорһоо холо урид ашаглалгада тушаахаар зориггжонхой.

Модо урадхуулгын Үдын конторын электроцехэй хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтатайгаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм. Урдаа табиһан энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Тэдэнэр жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 50 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргахаар шиидэнхэй.

Д. АЮШЕЕВ.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин, Горхоной дистанциин коллективүүд социалис мүрысөөндэ э р х и м л э ж э, Зүүн Сибириин түмэр замшадай дунда онсо шалгарба. Эдэнэр түмэр замаар ашаа шэрэхэ юһэ һарынгаа даабари 11 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Тиин түсэбһөө гадуур 4 мянган вагондо ашаа тээжэ, арадай ажахыда эльгээгээ. Эдэ түрүү коллективүүдтэ һаяшаг дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай түмэр замай станци, дистанци бүхэндэ Октябриин хүндэлэлэй мүрысөөн улам үргэдэнэ. Локомотивуудай машинистнүүд жолоодоһон поезднуудта графигһаань зааханшье гээгдүүлнэгүй. Дистанцинуудай хүдэлмэрилэгшэд харууһалдаг участогуудаа үбэлэй үеын хүдэлмэридэ һайнаар бэлдэнэ.

М. САВЕЛЬЕВ.

ҺАРЫНГАА ДААБАРИ ҮЛҮҮЛЭН...

Галуута-Нуурай леспромхоз һая эмхидхэгдэһэн предприяти. Гэбэшье энэ леспромхозой модошод һара бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр байгша оной юһэ һарын даабари үлүүлэн дүүргэбэ.

Оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанай ашаар модошод иимэ амжалта түйлана. Машинануудта модо ашаалдаг И. Б. Поповой даадаг звеногойхид түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, 1971 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна. Эдэ түрүү хүдэлмэришэдһөө жэшээ абаһан бэшэшье коллективүүд модо ехээр бэлдэхэые оролдоно. В. Ф. Солдатовай, И. К. Григорьевой, С. И. Аксеновой даадаг бага комплекснэ бригадынхид халаан бүриингөө даабариһаа гадуур 8—10 кубометр эрхим шанартай модо бэлдэхэнэ. Эдэнэр түйлаһан амжалтаяа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ зорюуланхай.

Н. ТЮРНЕВ.

Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Агууехэ Октябриин һайндэрые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэнэ. Бүтээһэн зүйлнүүдээ худалдаха түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Мүн ажалай бүтээсэ 8,9 процент дээшэлээ. Иимэ урагшатай ажалдань механическа цехэй мастер Иван Евстафьевич Мокровой (зураг дээрэ баруун гарһаа) ехэ хубита бии. Нүхэр Мокров хүдэлмэри бэрхээр эмхидхэхэһээ гадна, уралан нарижуулхы дурадхалнуудые оруулжа, үйлэдбэрндэ нэбтэрүүлнэ. И. Мокров коммунис ажалай ударник токарь Петр Егорович Лебедевтэй хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

...ИНААР БЭЛШЭЭҺЭНЭЙ, ЭДЕЭЛҮҮЛҺЭНЭЙ АША

Химнын совхозой Бургаастайн фермын һаалишад жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

...э хүнүүдэй хаба...ээлтэй сагта ...г гээшэ ааб даа. ... Сэлэнгын аймагай ... совхозуудай мал...ээлтэй ушар... Үбэлынь үлүүсэ ...жэ, хабартаа, ...оо оронгүй бай...шээри, таряалан, ...ор гандаһаниинь ...

...ээлтэйшье сагта ... совхозой Бур... һаалиин фермын ...ниһаа дутуугүй ... жэлэйнгээ түсэб ...-до дүүргэжэ ша... 9 һара 20 хоно...энэр бүхыдөө 244 ...илограмм һү һаа...ан үнеэн бүриһөө ... һү абаһан бай... фермын кол...лдэ үнеэн бүри...рамм һү һааха ... уялгаяа болзор...лэн дүүргээд, ай...лэжэ ябана.

...н һаалишан, ай... депутат Нина ...жапова энэ үедэ ...эн бүриһөө 4 ...илограмм һү һаа...лгаяа холо үлүү... аймаг дотороо тү...ранхай. Һаалишан ... һү һааха жэлэйн...н август һарада ...йна. Мүн һаали...ов, Б-Х. Балдано...а, Д-Ж. Чултумо...йнгээ түсэб дүүр...һаалишадай социа... урдуур ябана.

... энэ жэлдэ эдэнэр ... һаалга доошонь ...рин үнеэдэйнгээ ...адань дээшэлүүл... түсэб амжалта...бэ гээшэб? Нэн ...н коллектив эб... ажаллана. Фер... коммунист Долгор ...ыпова һаалишан, ...йгөө саг үргэлжэ ...эрэй урда ушар...үдые яажа да... саг соонь хэм...алтай.

...ровна энэ фермые ...дэ даажа ябана. ... тараһаншье һаа, ...алаа орхидоггүй, ...шадайнгаа дунда ...агаа амардаг ...дэ һаалишанаар, ...ар ажаллажа, дүй ... болоһон эдэбхитэй ... хүн бүхэндэ, ... малшадта, һаа...г, баян мэргэ... дамжуулан үгэ...ровна фермэдээ ... наринаар барим... һаалишан, мал... харюусалга ехэ...ые хүсэдэг. Ажа...адаг, хүдэлмэри...эр хандадаг хү...ргүй, тиимэ хү...охоор нүлөөлдэг ...зууреа фермынгээ ... бүхэнэй гэр бү...дэлтайе һай...са мэдэдэг. Ямар нэгэн хүнэй бэрхэшээлтэй байдалда ороходонь, саг соонь туһалдаг һайхан сэдьхэлтэй. Тиимэһээ фермын малшад хүтэлбэрилэгшэеэ ехээр хүндэлдэг, табиһан эрилтэнүүдыень үнэн сэдьхэлһээ дүүргэхэ гэжэ оролдодог гуримтай.

Фермые даагша үнеэдээ һайнаар, заашье таһалдаангүй эдеэлүүлхэ, бэлшээри дээрэнь хүсэд садхааха гэжэ оролдодог. Фермэдэнь хүртэһэн таряа талханай зүйлые наринаар хадагалжа, тэрэнээ хүсэд буйлуулжа малдаа эдюулдэг юм. Үбэл зунгүй эндэ бурдууг бэлдэгдэдэг. Үнеэдынь хабар эртээнһээ намар болотор үдэр һүнигүй бэлшээгдэдэг. Зундаа гол түлэб ой модон соогуур бэлшээгдэһэн байна.

Мал адуулагшаар эндэ 15 жэлэй туршада Борис Цыденжапов ажаллана. Тэрэ малайнгаа бэлшээри һайса мэдэдэг хадаа энэ зундаашье үнеэдээ хожороонгүй, һайса адуулжа гараа бшуу.

Фермын коллектив жэлһээ жэлдэ зуун үнеэн бүриһөө зуу гаран тугал абадаг заншалтай. Энэ жэлдэшье тэдэнэр түл һайнаар абажа байна. Байгша оной үнгэрһэн һаранuудта зуун үнеэн бүриһөө 95 тугал абтаад байнхай.

Долгор Цыдыпова, тэрэнэй нүхэд фермэдээ һү ехэтэй үнеэдтэй болохо гэжэ үнинэй оролдодог. Хүгшэрһэн үнеэдэйнгээ орондо табиха гунжануудаа тугал, буруу байхаһаань хойшо һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ байдаг гуримтай. Эдэ малшадай оролдолго миин үнгэрөөгүй. Байгша оной июнь һараһаа хойшо тус фермэ үүлтэртэ үнеэдэй фермэ гэжэ тоологдодог болонхой.

Гунжан, дүнжэн үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һааха гэжэ эндэхи малшад оролдодог. Хэрбээ бүхы үнеэдээ жэлэй дүрбэн сагта үдэртөө гурба һаадаг байбал, залуу үнеэдээ 4-5 дахин һаадаг юм.

Ашата багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ фермын коллектив энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3 мянган килограммһаа бага бэшэ һү һааха һаналтайгаар ажаллана. Совет арадай һайндэр — Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байна. Энэ һарын дүүрэтэр жэлэй түсэбһөө гадуур адагынь 5 мянган килограмм һү һааха байһанаа мэдүүлнэ. Эдэнэрэй зориһондоо хүрэхэнь найдамтай.

А. БОРИСОВ.

НЮТАГ БҮХЭНДЭ — ШАХАМАЛНУУД

Намар, үбэлэй үедэ мяха элбэгжүүлхэ гэһэн Баян-Голой совхозойхидой үүсхэлые һайшаагаа, дэмжээгүй малшад Захааминай аймаг дотор үгы тооной. Малайнгаа зунайнь хүсэн дээрэ полидо оруулжа, һайсахан таргалуулжархёод, гүрэндэ тушааха үхэрөө шахажа захалһан колхоз, совхозууд эндэ олон.

«Красный Октябрь» колхоз намар, үбэлэй сагта залуу мал һайн тэжээлдэ табижа томо болгохо, таргалуулха, түрэндэ тушаагдаха малаа шахаха талаар аймаг дотороо үүсхэл гаргадагшье, зарим тэды дүй дүршэлтэйшье болочхой. Тэжээл буйлуулха оньһожоруулагдамал цехтэй байра түхеэрэгдэнхэй. Эндэнь 150-яад мал шахагдаха юм. Эрэ хашарагуудые харадаг Жамса Гырыловэй даадаг гүүртынхид эндэ үбэлжэхэдөө, бараг һайн урэ дүнгүүдые түйладаг. Нүхэд Ж. Гырылов, Б. Будаев, Б. Дашеев гэгшэдэй хаража байһан һубай мал — хашараг, буруунууд намарай бэлшээри дээрэ нилээд таргалаа, тобиржоо.

Гүрэндэ тушааха мал шахан таргалуулха саг тулажа ерэбэ. Тиин октябриин эхеэр һубай мал соо һоо 150 эрэ хашараг илгагдаад, мал шахадаг энэ цехтэ асарагдаа. Эдэ малай сүүдхэ бүри шэгнүүрээ 900 граммһаа бага бэшээр нэмэхын тула тэжээлэй 7 килограмм единицэтэй, 650 грамм протеинтэй тэжээл үхэр бүхэндэ үгтэжэ захалаа.

Мүнөө жэлдэшье бараг ургаса хуряажа абаһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид намар, үбэлдөө малаа һайса таргалуулжа, гүрэндөө шанар һайнтай мяха ехээр худалдаха зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлнэ. Зунай бэлшээридэ тобиржоһон 225 толгой эбэртэ бодо мал таряанай һуури дээрэ адуулжа таргалуулаад худалдаһаниинь, тус бүридөө дунда зэргээр 297 килограмм татаа.

Жэлэй дүүһатар гүрэндэ худалдагдаха 160 үхэр шахалганда табигданхай. Сүүдхэ бүри 900 граммаар таргалха эдэ малда элдэб тэжээл үгтэнэ. Эндэ таргалжа байһан шахамалай дунда декабриин тэн болотор 300 килограммһаа доошо татадаг мал байха ёһогүй. Энэ зорилгоёо урагшатайгаар дүүргэхын тула эндэхи үхэршэд түрүүшын үдэрһөө эхилжэ оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ЧССР-эй партийно-гүрэнэй делегаци Украинын ниислэлдэ ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр манай орондо айлшалжа ерэһэн Чехословакиин Социалис Республикын партийно-гүрэнэй делегацие Украинын ниислэл хото октябриин 24-дэ хани халуунаар угтаа.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ КОМИССИНУУДТА

Пермскэ область театрнуудаар, клуб, кинотеатр, музей болон соёлой бусад эмхи зургаануудаар олон юм. Тэдэнь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо ямараар бэлдэжэ байнаб? РСФСР-эй Верховно Соведэй Арадай гэгээрэлэй, соёлой ба спортын хэрэг эрхилдэг комисси октябриин 24-дэ энэ асуудал хаража үзөө.

Областиин соёлой болон искусствын эмхи зургаанууд Ленинэй ехэ ойн бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадана гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Клубууд соонь тематическа үдэшэнүүд, ленинскэ уншалганууд, аман үгын журналнууд, Владимир Ильичэй ажабайдал ба ажал ябуулгада зорюулагдаһан кинолекторинууд эмхидхэгдэнэ.

Областиин хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн хүдэлмэри һайн гэжэ сэгнэгдэбэ. Тус музейн залнуудһаа «В. И. Ленин ба манай хизаар», «В. И. Ленин, Кама шадарай граждан дайн», «Баруун Ураалдахи агуу-ехэ үүсхэл» болон бусад теледамжуулганууд хэгдээ. Музейнүүдэй экспозицинууд нилээд шэнэдхэн хубилгагданхай. Тэрэшэлэн, жэшээлхэдэ, Березниковско музейдэ «В. И. Ленин — РСДРП-гэй Лондонско табадахи съезддэ Верхнекамска большевигүүдэй түлөөлһэн делегат» гэһэн шэнэ таһаг бии болгогдоо.

Колхоз, совхозуудай ажалшадые соёл культурын талаарнь хангалга һүүлэй үедэ һайжараа гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. 1968 ондо, жэшээнь, эндэхи театрнууд болон филармонинууд хүдөө нютагуудта 1500 шахуу зүжэг наада, концерт харуулаа. 337 мянган хүн тэдэ концертнүүдые хараһан байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ үедөө соёлой эмхи зургаануудай ажал ябуулгаяа һайжаруулха онол аргануудые тодорхойлһон тогтоол баталан абаба.

«РСФСР-тэхи физкультура ба спортын мүнөөнэй байдал ба хүгжэлтэ тухай» асуудалаар 1968 оной февралиин 28-да комиссиин дурадхаһан һанамжануудай дүүргэлтэ тухай заседани дээрэ мүн лэ хаража үзэгдөө.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ «КОСМОС-306», «КОСМОС-307» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

«Космос-306», «Космос-307» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одод 1969 оной октябриин 24-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ЗАХААМИН

Партийна hуралсаанай түрүүшын хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ байна. Аймагай нолхоз, совхозуудай партийна организацинууд эрдэм бэлигтэй пропагандистнууд томилжо, олонхи нютагуудта хэшээлнүүд бэлэдхэлтэйгээр хэгдэнэ. «Дружба» нолхозэй Шара-Азаргын отделенидэ нютагай hургуулиин багша Радна Намбарович Очиров олон жэлдэ пропагандистаар хүдэлдэг.

Тэрэ эхин хэшээлнүүдтээ Коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай Москвада болоhон уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай коммунистнуудта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Нүхэр Очиров үндэhэн буряад хэлэн дээрэ хөөрэлдөө үнгэргэдэг, хэшээлнүүдтээ hайнаар бэлдэдэг юм.

БАРГАЖАН

КПСС-эй райкомой бюро болон аймагай Совэдэй гүйсэдхэхэ комитедтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд харагдажа, түрүү гараhан отделени, фермэнүүдтэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдаа.

Баргажанай совхозой Читканай отделени гүрэндэ hү худалдалгаар гурбан кварталай түсэб 136 процент дүүргэжэ, жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1409 килограмм hү haaжа, мүрысөөндэ илаба. Эгээл hайнаар ажаллаhан энэ отделениин 6-дахи МТФ-дэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа.

Нина Минеева, Ирина Халматова гэгшэд Улаан-Үдын оньhожоруулагдаhан шэлэй заводой бутылочна цех соо операторнуудаар хүдэлдэг. Тэдэнэр жэлэйнгээ үйлэдбэриин даабарие декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхэбди гэhэн уялга абанхай. Ажалай ленинскэ вахтада жагсаhан эдэ хоёр басагад үдэр бүриингөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Минеева, И. Халматова.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАНА

Агуу багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые эдэбхитэйгээр элсүүлхэ хэрэгтэ зүбөөр эмхидхэгдэhэн политическэ мэдээсэл ехэхэн үүргэ дүүргэдэг гээшэ.

Энээнине хараада абажа, партиин райком ба партийна эхин организацинууд ажалшадай дунда политическэ мэдээсэл hайжаруулхын тула зарим тэды хэмжээнүүдые хараалаад, КПСС-эй райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Тиихэдээ политическэ мэдээсэл үнгэргэлгэдэ агитатор, политинформатор, лекторнүүдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, тэдэнэрые энэ хүдэлмэридэ hургаха, ажал хэрэгтэнь туhалха шухала гэжэ тэмдэглэгдэhэн байгаа.

Райкомой пленумэй hүүлээр юун хэгдэжэ байнаб? Булта тоонной партийна организацинуудаар агитаторнууд дахинаа харагдан үзэгдөөд, агитколлективүүд шэнээр бүридхэгдөө. Мүнөө үедэ аймагай ажалшадай дунда 500-гаад агитатор хүдэлнэ. Тэдэнэй 400 гараниинь дунда ба дээдэ эрдэмтэйнүүд, бусадынь 4—8 класс дүүргэhэн аад, энэ даабари хэдэн жэлэй туршада дүүргэжэ ябаhан нүхэд юм.

Хүдэриин совхозой Харланай hаалиин фермэ дээрэ политическэ мэдээсэл hайнаар эмхидхэгдэнэ. Совхозой парткомоор томилогдоhон политинформатор И. Г. Фомин үдэр бүри тооной малшадтай уулзажа, өөhэдынь болон совхозойнгоо ажал хүдэлмэри тухай, орон дэлхэй дээрэ боложо байhан элдэб hонинууд тухай хөөрэжэ, ушар удхыень тайлбарилжа үгэдэг болонхой. Тэрэнэй хөөрөөндэ социалис уялгануудай дүүргэлтэ, фермын hаалишадай ажал ехэхэн hуури эзэлдэг.

Гадна энэ фермэдэ КПСС-эй райкомой политинформатор Е. И. Караваев үе үе болоод лэ ерэжэ байдаг. Уласхоорондын байдал, түрэл орон дотор, мүн республика, аймаг соо боложо байhан үйлэ хэрэгүүдтэй нүхэр Караваев эндэхи малшадые тодорхойгоор танилсуулдаг юм.

Аймагай колхоз, совхозуудай парткомуудта 90 политинформатор хүдэлнэ. Тиихэдэ КПСС-эй райкомой дэргэдэ политинформаторнуудай 9 бүлэг байгуулагданхай. Аймагай партийна эдэбхитэдhээ 41 хүн шэлэгдэжэ, политинформаторнуудаар томилогдоhон юм. Бүлэг бүхэндэ түс түс ажахынууд даалгагданхай, хараалагдаhан сагтаа тиишээ ошожо, мэдээсэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, лекци болон элидхэл эмхидхэдэг байна.

Хүдэриин совхозые даажа абаhан политинформаторнуудай бүлэг ажалаа hонирхолтойгоор, шадамараар эмхидхэнэ. Түс бүлэгтэ аймгүйсэдкомой финансын таhагые даагша Ц. Б. Молонов, райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Е. И. Караваев, тоhоной заводой директор Д. Б. Тумхеев гэгшэд оролсодог. Тэдэнэр үе үе болоод лэ бултадаа нэгэн доро, заримдаа ээлжээ ээлжээгээр совхозой hуурин, тосхонуудаар ябажа, ажалшадтай уулзадаг, хөөрэлдэдэг заншалтай.

Тэрэшэлэн Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо политинформаторнууд П. П. Растюк, П. А. Беломестных, С. Р. Гумпылов, «Пограничный» совхоздо—К. С. Баторoев, З. Р. Урбанов болон бусад хүндэтэй айлшад болонхой.

Гэхэтэй хамта ажалшадай дунда политическэ мэдээсэл эмхидхэлгэдэ дутагдалнууд үшөөл бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ ажалда радио, газетэ багаар хэрэглэгдэнэ. Зарим политинформаторнууднай даабаридаа харюусалгагүйгөөр хандана.

Эдэ бүгэдэн тухай КПСС-эй райком мэдэнэ, тэдэниие дары усадхаха тушаа зохихо хэмжээнүүд абтана, саашадаашье абтаха.

С. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша.

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

ГҮҮРТЫЕ ДААГША

КОММУНИСТ Савелий Демидовичэй энэ Тарбагатайн hү hаалиин фермэ дээрэ хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшо нилээд олон жэл үнгэрбэ. Угаа ханалгатай, дүршэл шадабаритай малшан hэн туладань тэрээндэ түлжүүлхэ мал—тугал, бяруунуудые даалгадаг агша. Түрүүшын жэлнүүдтэ тэрээндэ мал даалгахадаа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд:

— Юрэдөө, бүрин бүтэн эндо оруулжа үзыш даа. Толгойл байгаа hаа болоо гүбэ,—гэдэг бэлэй.

Нээрээшье тэрэ үедэ толгойн лэ түлөө hанаагаа зободог, харин тиихэдэ «түргөөр түлжүүлхэ, шахаха, шэгнүүрынь тэды эды граммаар хоног бүри нэмээхэ» гэжэ байжа хөөрэлдэдэгтүй байгаал даа. Тиимэ байгаашье hаань, Савелий Демидович малайнгаа хүсэ шадалые бууруулхагүй, шадаал hаа тарган тобироор ондо оруулха гэжэ оролдодог байгаа. Зун, намарай хүхэ ногоондо малаа таргадуулха гэжэ ехэл хүсэлэг hэн. Юрэдөө, бусад нүхэдэйхиhөө малынь ондоол байха.

Дааhан хэрэгтээ hайнаар, харюусалгатайгаар хандаха, үльгэр жэшээ харуулха, шэнэ юумэндэ анхаралтайгаар хандажа, өөрынгөө хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэ уялгатай байhанаа КПСС-эй гэшүүн Савелий Демидович Трифонов оюун бодолдоо бүхөөр халууhан хүн юм даа. Тиимэ эрилтэ Коммунис партиин Устав дотор тоб байса бэшэгдэнхэй бшуу.

Тугал, бяруу болон хашарагуудые hайнаар харууhалжа, түргөөр түлжүүлхэ, үбэлдөө шэгнүүрынь сүүдхэ бүхэндэ килограмм-килограммаар нэмээхэ гэhэн уряагай тарахада Савелий Демидович гараа дэлгээд hуугаагүй. Харин энэ зорилго бэелүүлхын тула хүдэлмэридөө бэрхэ малшадай дүй дүршэл хэрэглэхэ, ажалаа шэнэ гуримаар эрхилхэ гэжэ эрид шууд шиидэhэн байгаа. Бэлшээриин хаhын эхилхэлээр нүхэр Трифонов малаа шэнэ гуримай адуулгада табиhан гэхэ. Тэрэ зундаа оролдосотой малшан харууhалжа ябаhан малайнгаа толгой бүриинь шэгнүүрые хоног бүхэндэ килограмм шахуугаар нэмээжэ шадаhан байгаа. Тэрэнэй жэшээгээр хүдэлhэн мал адуулагшад И. И. Акинфиев, В. К. Давыдов гэгшэд баhал hайн үрэ дүн түйлаа. 95 хоногой туршада эдэ малшад Трифонов шэнгеэр толгой бүриинь шэгнүүрые 104—105 килограммаар нэмээгээд байгаа бэлэй.

Нёдондо намар hэн. Колхозой парткомой секретарь Семен Илларионович Павлов коммунист Трифоновтэй уулзахадаа, гүрэнэй бэлэдхэлдэ ябуулха эрэ бяруу, хашарагуудай гүүртэ тушаажа абахыень дурадхаhан байгаа. Парторгын хэлээшэ hанаандань ехэ дүтэ үзэгдэжэ, үгэеэ үгэhэн юм. Тиигэдшье Савелий Демидович алибаа даабариhаа арсажа, үг-маг гэжэ үзөөгүй хүн. Ажал хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ тушаагаа нүхэдтэеэ нилээд хөөрэлдэжэ, үгэеэ ойлголсоhоной hүүлээр ажалдаа хам оролсоhон юм.

Эмхи гуримтайгаар, эзэн ёhоор даалгаhан хэрэгтээ хам оролсоhон малшад яhалахан амжалта түйлаа hэн. Байгша оной январь hарада тэдэнэй хаража байhан 170 үхэрынь гүрэндэ тушаагдаhан байгаа. Тэдэнэй олонхинь «тарган» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа юм. Толгой бүриинь шэгнүүр 320 килограмм татаа бшуу. Харин урда жэлнүүдтэ 260—270 килограмм болодог hэн.

Түрүүшынгээ амжалтаар эдэ малшад hанаагаа огто амараагүй, харин бүри hайн үрэ дүн түйлаха зорилго урдаа табижа, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон байна. Тиихэ зуураа, саашадаа гүрэндэ жэжэ, туранхай мал огто тушаахагүй, бэлэдхэлдэ үгэхэ малай толгой бүриие заатагүй 300 килограммhаа дээшэнь гаргаха гэhэн үүсхэл гаргаа. Тэрэниинь колхозой үхэршэд булта дэмжэhэн бэлэй.

Мүнөө колхоздо бэлшээн таргалуулха дүрбэн гүүртэ эмхидхэгдэнхэй. Хамта 540 толгой мал эрхим харууhанда табигдаhан. Тэдэ гүүртэнүүдэй нэгыень коммунист Трифонов даажа абаа. Энэ зумнай ехэл хүндэ, ган гасуур байгаа hэмнай. Тиибэшье hаань, бэрхынгээл ашаар, оролдосын лэ хүсөөр яhалахан hайн үрэ дүн түйлаhан байха юм. Трифоновэй гүүртынхид хэнhээшье hайн амжалта түйлаа. Жэшээнь, толгой бүриинь шэгнүүр июньдэ 950 грамм, июль, август hарануудта 1050 граммаар шэгнүүрынь нэмээжэ шадаа. И. М. Наумов, И. И. Акинфиев болон В. К. Давыдовай хүтэлбэрилдэг гүүртын малшад баhал энээнhээ муу бэшэ үрэ дүн түйлаа.

Малшадай мүрысэн хүдэлхэдэ тон таарамжатай гурим эндэ табигданхай. Дамжуулгын улаан вымпел, мүнгэн шан hара бүхэнэй ажалай дүнгөөр илагшадта барюулагдадаг юм. Хэрбээ июльдэ С. Д. Трифоновэй бригадын илаhан байгаа hаа, харин августын дүн согсолходо Иван Михайлович Наумовай коллектив түрүүлээ. Түс гүүртын үхэршэд hарын туршада бүхы малайнгаа шэгнүүрые 43 центнерээр нэмээгээ. Энээниинь толгой бүридэ хубаахада, сүүдхэ соо 1260 граммаар нэмэжэ байhан болохо юм.

Зунай сагта hайнаар хүдэлhэн мал адуулагшад энэ эршээ заашье hуладхахагүй гэжэ бээ зэhэнхэй. Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялгатай танилсаха зуураа, «Дружба» колхозой мал түлжүүлэгшэд, таргалуулагшад тэдэнэй үүсхэл дэмжэхэ гэжэ шиидэhэн, өөhэдынгөө урдахи зорилгонуудые тодорхойлhон байха юм. Тиихэдэ коммунист С. Д. Трифоновэй даадаг гүүртынхид ажахы дотороо ехэ мяханай түлөө мүрысөө үүсхэгшэд гэжэ алдаршанхай.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЗАЛУУШУУЛ ЗАХАТА БҮТЭЭЛСЭ

Үни хада ажалай үдэрэй дүүрээшье hаань, Светлана Федоровна Бадяго гэгшын hуудаг таhагай сонхо орой болтор гэрэлтэй байдаг. Үдэр соо болоhон үйлэ хэрэгые анхаралтайгаар хаража үзэдэг заншалтай. Зарим нэгэ хүн месткомые хамтын байра үгэхыень гуйдаг; нүгөөдүүлынь үхибүүдээ саадта оруулха хэрэгээр ябадаг. Трамвайн кондукторнууд заримдаа хүн зонтой арсалдаhан байха. Юрэдөө, эдэ бүгэдэ хэрэгэй хажуугаар нюдөө аняад гарахын аргагүй. Дууhандань туhалха, зүб замынь заажа үгэхэ хэрэгтэй.

Трамвайн парк кадрнуудаар дуталдана. Энэ байдалhаа яажа гараха ёhотойб? Эхэнэрнүүдэй hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдыень саадта оруулха хэрэгтэй. Тиихэдэнь трамвайн практа хүдэлхэ дуратайшуул хүрэ хүрэhөөр олон болоодхёо. Энэ асуудал шиидхэгдээгүй. Светлана Федоровна ехэхэн оролдолго гаргаа.

«Ажабайдал басни шэнги утаараа бэшэ, удха шанараараа сэгнэгдэдэг» гэhэн сэсэн үгэ Светланые харахада, сэдьхэлдэ ерэдэг.

Профсоюзна организациингаа хүдэлмэреэр тэрэнэй ажабайдал хизаарлагдадаггүй. Үдэшэндөө Улаан-Үдын Октябрьска районой № 206 участок дээрэ hунгагшадаараа уулзажа байхыень хаража болоно. Юуб гэхэдэ, тэрэ городской Совэдэй депутат ха юм. Ресторан, банинуудай ямар байдалда байhыень шалгаха ушар гарадаг. Нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн.

Нүхэр Бадяго шэнги урагшаа эрмэлзэhэн, эршэ хабатайгаар хүдэлдэг залуушуул олон. Совет залуушуулай арадай зарса болгогдодогынь оройдоошье гайхалгүй. Гансахан манай республика дотор 1800 залуу депутат тоологдоно. Эдэнэй үзүүлдэг аша туhань хэмгүй ехэ.

Кабанскын аймагай Посольскын сельскэ Совэдэй секретаряар Анна Александровна Лютова хүдэлдэг юм. Хэды залуушье hаа, хүдэлхэдөө дүй дүршэл ехэтэйшүүлhээ огто гээгдэдэггүй. Республикын сельскэ болон поселково Совэдүүдэй дунда үнгэргэгдэhэн социалис мүрысөөндэ энэ оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр түрүү hуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Сельскэ Совэдэйнь дэргэдэ саг үргэлжын 6 комисси хүдэлдэг. 37 депутадай арбан найманиинь hунгагшадайнгаа урда тоосоо хэжэ үрдинхэй.

Хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комисси (түрүүлэгшэнь П. Д. Суворова) илангаяа hайнаар хүдэлнэ гэжэ онсолходо болоно. Үбhэ, таряа хуряалгын эхилхэhээ холо урид ээлжээтэ зүблөөнүүд дээрээ хүдөө ажахын техникын хэр бэлэн, усадхагдамаар ямар дутагдалнуудтай байhыень зүбшэн хэлсэhэн юм. Сельскэ Совэдэй анхаралда хүдөө ажахын үйлэдбэри тухай асуудал үргэлжэ бэйдаг. Анна Александровнагай туhаламжа ехэ aаб даа. Квартал соогоо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 112,5, hү—108 процент хүрэтэр дүүргэжэ шадаа.

Нютагай Совэдэй депутадуудай 55-ниинь комсомолшуудhаа бүридэнэ. Онсо шалгарагшадынь гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр, секретаряар hунгагдаhан. Георгий Ардаев оройдоол хорин таба наhатай. Гэбэшье Захааминай аймагай Михайловска сельскэ Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр hунгагланхай. Сельсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретаряар комсомолшууд Н. Базарова, Т. Мудаева, Н. Нимаева, А. Черницкая гэгшэд хүдэлдэг.

«Хэн Совэдтэб, тэрэнэй харюусалга ехэ» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Нээрээшье депутадууд гээшэ амгалан hуужа шададаггүй, хэзээдэ амжалта түйлахын түлөө оролдожо ябадаг зон.

Тамара Бокайе Улаан-Үдын ЛВРЗ соо танихагүй хүн байхагүй ха даа. Тэрэ техническэ түсэблэлгын инженерээр хүдэлдэг. Воскреснигүүдые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг. hунгагшадайнгаа эрилтые хангадаг ушарhаа бэрхэшээлhээ яажашье hаань гарахаяа эрмэлзэдэг. Октябрьска райондо hөөг модо hуулгые түргэдхэлгэдэ, гэрнүүдэй номерые гуримшуулгада, депутадуудай бүлэгэй хүдэлмэриие шалгалгада үргэлжэ хабаададаг. Гадна нүхэр Бокай эрдэм

бэлигээ дээшэлүү...
дожо ябадаг. Тэр...
центральна инстит...
hуралсадаг. Комс...
да эдэбхи үүсхэ...
гаараа шалгарна...
эбдэhэн хүнүүдые...
шүүмжэлhэн ста...
жэ, «Комсомолой...
нын газетэдэ гар...

Совэдүүдэй хүд...
шатайгаар ябуул...
лай дүүргэдэг үүр...
дүй дүршэлөөр түү...
аргагүй ааб даа....
олон юумэндэ h...
шухала.

Манай республ...
шуулай хэрэгэй ты...
гэлжын комисси хү...
Хамта 178 депутат...

Залуушуулай коми...
дэлмэри дууhашагү...
гээ алхам түс ко...
жалтатай хээ гэж...
Жэшээ болгон Хяагт...
комой дэргэдэхи за...
рэгэй талаар комис...
рая. Комсомолой ра...
түс комисси hooho...
рикын залуушуу...
амаралтые яажа х...
гээр үнгэргэхэ тух...
ража үзөө. Фабрик...
дэлмэришэдынь з...
Уран hайханайн ...
лектив яhала hай...
Кинодо коллектив...
дог, амаралтынга...
сэнгэлигээр хамт...
байна. Энэ хэрэг...
гэшүүд бодото туh...
лээ.

Залуу үетэн ха...
рэлтэ байдал дү...
хэмнэшэгүй үүргэ...
нэр эршэ хүсөө...
халанги. Тиимэ...
боложо олон тоото...
hунгагдадагынь га...
нэр хүн зонойнгоо...
гэлые бодотоор ха...
арга боломжотойл!

А. ...
Буряадай ...
Министрнүүд...
эмхидхэ...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ТЕРМОЯДЕРНА ШЭНЖЭЛГЭНҮҮДЭЙ ШЭНЭ ШАТА

ДУБНА. (ТАСС). Залан шэглүүлэгдэдэг термоядерна дэлбэрэлгые шэнжэлгын талаар ехэ амжалта түйлагдаа. Дубнада суглараад тараhан, плазма шэнжэлдэг физигүүдэй конференци дээрэ олон гүрэнэй эрдэмтэд тэрэ түйлалта тухай нэгэн дуугаар тэмдэглээ.

СССР-тэ Атомай хүсэ хэрэглэхэ гүрэнэй комитедээр, СССР-эй Наукануудай академеар энэ конференци зарлагдаhан байна. Энээндэ Англиин, Венгриин, ГДР-эй, Голландиин, Италиин, Польшын, Румыниин, США-гай, ФРГ-гэй, Чехословакиин, Японой физигүүд совет эрдэмтэдтэй хамта хабаадалсаа. Конференцидэ хабаадагшадай нэгэн дуугаар тэмдэглэhэнэй ёhоор, академик Л. А. Арцимовичой хүтэлбэри доро хүдэлдэг совет эрдэмтэдэй гайхамшаг түйлалта тухай мэдээнүүд конференциин гол анхарал татаа.

Хэдэн миллион градус халуун температура бии болгодог плазма гэдэг элирүүлэгдээ.

ХОТО БА ТОСХОНУУДАЙ ҮДЭР

НОВГОРОД. (ТАСС-ай корр.). Боровичи хотын үдэр областиин түбтэ баяртай хүхюунээр тэмдэглэгдэбэ. Энэнь ажахын ба соёлой байгуулалтын түйлалта харуулhан тоосооной шэнжэтэй, өөрсэ янзын hайндэр болоно. Энээндэ хабаадахаяа ерэhэн үйлэдбэриин олон түрүүшүүлэй, интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдэй элидхэхэ юумэнүүд яhала бии. Новгородско область дотороо хоёрдохи hуури эзэлдэг энэ хото промышленна томо центр болонхой. Эндэхи предприятинуудта энэ жэлэй эхинhээ 37 янзын шэнэ зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэн гаргагдадаг болоо. 38 янзын хэрэгсэл ухаалан зохёогдоо. Эндэхи предприятинуудай продукциие дэлхэйн 27 гүрэн худалдан абана.

Ондоо хото ба районуудай түбүүдэй ажалшад областиин түбтэ болохо hайндэрнүүд — харалганuудта ерэхэ.

ЗАГАhАШАДАЙ hУРГУУЛИ

Далайн загаhашадые бэлдэхэ hургуули түрүүшынхеэ Калининград хотодо нээгдээ. Тэндэ матросуудые, нэгэдэхи классай мотористнуудые, радиооператорнуудые, рефрижераторна машинистнүүдые бэлдэхэ юм.

Калининград оронойнмай загаhанай промышленностиин мэргэжэлтэдые бэлдэдэг томохон бааза болонхой. Хотодохи түсхай дүрбэн hургуулида (2-ынь дээдэ) 10 мянга гаран ерээдүйн далайн замшад, загаhа болбосоруулагшад, ихтиологууд hурана.

(ТАСС-ай корр.).

ЗУРГААН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Бобруйскын механическа заводой машина бүтээгшэдэй зохёоhон, уурал бии болгодог түхеэрэлгэ зургаан янзын ажал хэхэ мэргэжэлтэй юм. Час соо 2 тонно хартаабха шанаха гү, али 8 тонно бүдүүн тэжээл бүйлүүлхэ шадалтай. Амhарта сэбэрлэхэ, hү шүүжэ шанаржуулха, хүдөөгэй гэрнүүдые дулаасуулха, баниие халуун уhаар хангахын тула тэрэниие хэрэглэжэ болохо. Түлеэн, торф, нүүрhэн ба мазуудаар тиимэ түхеэрэлгые хүдэлгэдэг байна. Мүнөө жэлдэ тэрэ түхеэрэлгые олоор гаргажа захалхань.

(ТАСС-ай корр.).

ХАДЫН ТРАКТОР

Волгоградай тракторна заводто бүтээгдэhэн гэнжэтэ «ДТ-75» трактор хадалиг газарта хүдэлхэ аргатай. 20 градус хүрэтэр эгсэ хадын ташаланда газарай хүрьhэ элдүүрилжэ шадаха юм. Тэрэнэй хүсөөр саад ба виноградай талмайнуудые түргөөр, хүнгөөр сэбэрлэн бэлдэнэ.

Иимэ тракторые жолоодон ябуулхада бэлэн. Хии орохогүйгөөр хаагдадаг кабина соонь таатай зохид климат бии болгогдоно. «ДТ-75» трактор гүрэнэй шалгалта гаража, олоор бү... шөөл үгтэнхэй.

(ТАСС-ай ...)

ФЕРМЭНҮҮДТЭ ТИ... ХЭРЭГЛЭГД...

Колхозой гү, али ...
ферма бүхэн hүнэй за...
гэлэнхэй байдагүй. h...
хын тула заримандаа ...
лометр ябаха баатай ...
рээнhээ шалтагаалаж...
шанар муудана. Энэ...
суулха нэгэл арга ...
hүеэ ферма дээрээ ...
шухала. Киевскэ ПСКБ-...
мэрилэгшэд hү хүргэ...
тээгээ. Тэрэнь hү хү...
жуугаар, ойро зуураа ...
шье арга олгоно. hү ...
hаа 7 градус хүрэтэр ...
тула, 3 часhаа дээш...
хэрэгтэй.

Мангышлак гэжэ хахад арал дээрэ нефть үйлэдбэрилгэ эршэмтэйгээр хүгжэжэ байна. Тэндэхи нефть үйлэдбэрилгын түхеэрэлгэнүүдэй нэгэ бүлэгэй хэмжүүршэн Нурия Альжанова гэгшэ энэ үнэтэ түлишын соргоор урдан ерэхые харана.

АПН-эй фото.

Тюменьскэ областиин хойто захада газопроводой барилга түргээр бүтээгдэнэ. 600 километр утатай энэ газопровод айхабтар хүшэр хүндэ эрхэ байдалда табигдана гэжэ тэмдэглэмээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ газопроводой нэгэ трасса.

ТАСС-ай фотохронико.

100 БУХЫ ДЭЛХЭЙ ... ДЭНЭ

ИТАЛИ

РИМ. (ТАСС). Коммунизмын асуудалнуудые шэнжэлэн шудалдаг Фраттоккьедахи (Римэй район) институдта энэ жэлэй октябрь, ноябрь соо Ленинэй һургаалай хэдэ хэдэн тобшололнуудаар теоретическэ семинар үнгэргэгдэхэ. «Ленин ба Интернационал», «Парти», «Империализм» болон бусад асуудалнууд семинар дээрэ хэлсэгдэхэ.

Италиин Компартиин хүтэлбэриин гэшүүн А. Натта, ИКП-гэй ЦК-гай гэшүүд А. Пезенти, Л. Групп, Е. Раджоньери гэгшэд тэндэ элидхэлнүүдые хэхэ байна. Италиин Компартиин эхин эмхинүүдһээ семинарта һураха хүнүүдые элсүүлжэ байнхай.

(ТАСС). Берлиндэхи ... тылмай дээрэ хэдэн ... байһан хү- ... Ленинэй түрэһөөр ... хүндэлэлдэ со- ... эмхидхэхэ гэжэ

шиидэнхэй. Эдэ барилгашад үйлэдбэреэ улам нарижуулха, бүри һайн үрэ дүн түйлаха гэжэ оролдоно. «Ленинэй заахан ёһоор хүдэлхэ, һураха ба ажаһууха гээшэ бидэнэй нангин уялга болоно»,—

гэжэ комбинадай хүдэлмэришэдэй зүгһөө профсоюзай эмхиин түрүүлэгшэ Мартин Кнак суглаан дээрэ мэдүүлээ.

КОЛУМБИ

(ТАСС). Партида орол... уряа гаргаха гэжэ ... коммунистнуудай һа... ... конференци дээ... Тэрээндэ хабаа... ... Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан тусхай тогтоол баталба. Ленинэй һургаалые, коммунизмын үзэл сурталые зоной дунда эдэбхитэйгээр тайлбарилха, дэлгэрүүлхыень тус тогтоол уряална. Партиин хэблэлэй орган—«Вос пролетариа» ба партийна литература олоор тарааха шухала гэжэ документ соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ЛОНДОН. Агуу ехэ Ленинэй һургаал бүхы дэлхэй дээрэ улам бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Англиинхид Владимир Ильичэй зохёолнуудаар илангаяа һонирхоно. Чэрнинг кросс роуд үйлсэдэ оршодог орон соогоо эгээн ехэ номой магазин болохо «Фойлс», мүн Англиин коммунистнуудай «Морнинг стар» газетые хэблэдэг кооперативна «Пиплс пресс» хэблэлтэй нягта холбоотой «Сентрал букс шоп» гэжэ магазин Ленинэй зохёолнуудые илангаяа олоор худалдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сентрал букс» гэжэ номой магазин соохи В. И. Ленинэй номуудай тусхай таһаг харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

1. ҮРЛЭГ ЖАНЖАНАЙ ХОТОДО

Монгол-советэй хани барисаанай заншалта һара мүнөө Монголой Арадай Республика соо үнгэржэ байна. Энэ һара арадуудай багша Ленинэй 100 наһанай ойдо зорюулагданхай байжа, үлэмжэ ехэ баяр баясхалантайгаар, тон ехэ эдэбхи дэбжэлтэтэйгээр ябагдана. Мүнөө Буряадай АССР-эй долоон хоног МНР-эй Сэлэнгын аймагта эхилэнхэй. Бидэнэр тэрэ баяраи нээлгэдэ ошожо ерэһэн байнабди. Тэндэ дулаһам шагнаһанаа, хараһан үзэһэнөө тобшо тэдэ тэмдэглэхэ дуран хүрэбэ.

Монгол арадай үнгэрһэн замынь ута, уйдхартай, хашалан зоболонтой, хатуу шанга тэмсэлтэй, дииллэгтэ, илалтатай. Эртэ урдын эльбэг баян туужа домогтойшье наа, үбшэн тахалһаа, үхэл доройтолгоһоо мултардаггүй байһан, үргэн түмэн арад зониинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй, үтэлин харанхы, үгытэй ядуу, байд, ноёд, ламанарай, гадаадын хонжоо наймаашадай гурба-дүрбэн дабхар дарлалта доро ёолоно һуудаг байгаа. Бүүрай монголшуудта һургуули, больницын хэрэгтэнь юун? гэжэ Богдо гэгээниинь, хаан ваангинь «айлдадаг» байһан гэхэ. Абарал эрижэ ерэхэдэнь, «таанар урда наһандаа нүгэл хилэнсэ ехээр хэһэн байгаат, мүнөө нүгэлөө наманшалжа, хойто мүргэл ехээр хэгты, хойто наһандаа жаргалай орондо түрэхэеэ бэлдэгты»,—гэжэ ламанар сан хэнгэрэгээл наяргажа ородог һэн...

1921 ондо нэрьеһэн арадай хубисхал тэдэ бүхы тэнсэлгүй ехэ зоболонгыень саража, Монгол орондо гэрэл туяа, зол жаргал түгеэһэн түүхэтэй. Энэ шэнэ түүхын хуудаһан бүхэниинь монгол, совет арадуудай хамтын амисхаалаар, улаан шуһаар нэбтэрэнхэй. Энэ шэнэ түүхын эхин манлай дээрэ агуу ехэ Ленин багша, алдарта жанжан Сүхэ-Баатар байгаа.

Тэрэ үеын түүхэтэ ехэ ушаралнуудые хэтэ заяанда мүнхэлһэн дурасхаалай газарнууд Хяагта хотоһоо эхилээд, Улаан-Баатар хүрэтэр угаа олон, тэдээн тухай арад зоной сэсэн үгэ домогууд тон элбэг. Анхан Шэбээ-Хяагтада—Сүхэ-Баатарай хубисхалай хэрэг эрхилжэ эхилһэн газарта музей, тиигээд Алтан-Булаг, мүн Сүхэ-Баатарай партизан отряд тогтооһон гуламта дээрэ музей, тиигээд Сүхэ-Баатар хотодо солото жанжанай жабхаланта томо хүшөө болон музей байха юм. Тэдэ музейнүүд дотор монгол арадай хайрата ударидагша Сүхэ-Баатарай наһанайнь намтарые, хубисхалша замыень, тэмсэлэйнь ажалые айхабтар нарин нягтаар ябталан харуулһан байна. Эдэ музейнүүд саг үргэлжэ һэльбэгдэжэ, шэнэ шэнэ һонин зүйлнүүдээр нэмээгдэн үргэдхэгдэжэ байдаг.

Арадай хубисхалай туг анхан үргэгдэһэн Сайхан-Хүтэл гэжэ үндэрлиг дээрэ, мүн партизануудай байрлаһан Хонд гэжэ добо дээрэ үзэсхэлэн гоё шулуун хүшөөнүүд бодхоогдонхой аад, мүнөө тэдэнь олон түмэн арадуудай тахилга газарнууд болоо.

Гадна үшөө хэдэн нангин дурасхаалта газарнууд мүнхын дурасхаал боложо, зоной домоглол соо дурдагдана. «Гар шулуун» гэгдэһэн дурасхаалта газар абажа хэлэхэдэ, тэрэ шулуун дээрэ эрэлхэг жанжан Сүхэ-Баатар өөрын гараар жаргал зүгнэһэн сагаан мүнгэ Совет Росси худар шарайлуулан табяад, «Орос оронһоо хэзээдэшьегүй туһаламжа ерэнэ»,— гэжэ гэрээд үгэеэ хэлэһэн гэдэг. «Дүрбэлжэн сүмэ» гэдэг монгол дуу манай Буряадта мэдэхэ. Тэрэ дуунай уг удхань иимэ: Дүрбэлжэн сүмэ гээшэнь тэрэ үедэ хорото шара гамин сэрэгүүдэй эшээн байһан юм, тиин арадай сэрэгүүд Сүхэ-Баатарай хүтэлбэри доро хатуу шангаар добтолон орожо, тэндэ байһан 10 мянган гамин сэрэгүүдые хюдан илажа гараһан болохолоор, тэрэ тулалдаанда шалгарһан баатарнуудайнгаа солые жабхаланта дуугаар дуудаһан домогтой. Үшөө нэгэ габьяата дурасхаал гэхэдэ, «Гурбан нарһан» гэдэг газар болоно. Тэрэнэй дэргэдэ арадай хубисхалай нэгэн ехэ шэн баатаршалга, нэгэн ехэ гашуудалта ушарал болоһон байха юм. Арад зоной гүн дунлаһаа онсо шалгаран гараһан Самбуу-нашан гэдэг нэрэтэй партизан эндэ

гаминай хархисуудта баригдаад, аймшагтай мухайгаар зоболгоһоной удаа саазалагдаһан байна. Орос нүхэдтэй хани барисаагаа таһалхагүйб гэжэ бата хатуугаар мэдүүлһэнэйнгээ түлөө гараа таһа сабшуулһан, хүлөө хуха сохюулһан, хоёр нюдөө тунхюулһэн Самбуу-нашанай баатар зоригто түхэл шарай монголшуудай зүрхэ сэдьхэлдэ батаар хадуугданхай.

Эдэ бүгэдэ тахилгата нангин газарнуудые уламаар батадхажа байһан мэтэ «Эб модон» гэжэ дурасхаалта газар арюунда оршоно. Тэрээн дээрэнь «Найрамдал—Дружба» гэһэн галта үгэнүүд һиилээтэй байдаг гэнэ. Энэ монгол-совет эбдэршэгүй хани барисаае гэршэлһэн газар дээрэ монголшууд найр наадан̣айнгаа үедэ, юрэ баяр баясхалангайнгаа үдэр уулзажа, ажабайдал, амжалта илалтанууд тухайгаа хөөрэлдэдэг заншалтай болонхой.

Молор һайхан Монголой дэбисхэр дээрэ монгол арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө шуһаяа адхаһан совет сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулан, Улаан-Баатар шадархи Зайсан толгой хадын оройдо бодхоогдоһон үндэр шулуун хүшөө тухай буряад поэт Чимит-Рыгзен Намжилов ингэжэ шүлэглэнэ:

Зайсан толгойн оройдо
Сайран байһан хүшөө
Аяар холоһоо тобойжо,
Заяа хубияа һануулна.
Халуун шуһаяа дуһалуулан
Хариин дайдада шэнгээһэн
Хайран хүбүүдэй шарай
Ойром ерэжэ тодорно.
Сэлмэг тэнгэриин сээжые
Сэхээр харбан зүдхэһэн
Хүшөө шулуун үлгыдэнь
Үшөө үшөө дохином...

Сүхэ-Баатар хото—баатаршуулай үргөөн, монгол арадай хубисхалай анха мандаһан алтан үлгы. Эндэхи бүхы байгаалинь үльгэр туужын удхатай, домог дуунай амисхаалтай. «Улаан тугаа мандуулаад, уласын һүрые бадаруулаад...»—гэжэд дуулаха дуран эжэлүүдгүй хүрэхэ байна. Энэ хубисхалай һүлдэ дуунай сууряан сооһоо, тунгалаг торгон огторгойн хүхэ сэнхир үнгэ дээрэ үндэр үндэр сагаан байшангуудтай дурасхаалта монгол хото тобойн үзэгдэнэ.

Тэндэхи партизануудай нэрэмжэтэ талмай дээрэ ехэ жанжан Сүхэ-Баатарай дурасхаалай хүшөө эли тодо үзэгдэнэ. Монгол тэрлигтэй, эрмэгтэй гуталтай, дэнзэтэй малгайтай, һэлмэ һүйбадаһан гушан наһатай гулдан залуу баатар үндэр шулуун табсан дээгүүр совет хилын зүгөө гараад, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр Орхон голые зубшаад, Монгол оронойгоо гүн тээшэ, тэрэнэй зүрхэн—Улаан-Баатар тээшэ тэгүүлэн ябаһан шэнжэтэй.

Үдэшэлэн Сүхэ-Баатарай соёлой байшан соо монгол-совет хани барисаанай һарын нээлгэлгэнэй митинг болобо. Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн элидхэлшэ тус аймагай ажахын, соёл культурын хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Монголой бусад аймагуудта орходоо Сэлэнгын аймаг олон һалбаритай, нилээд ехээр хүгжэнги газар болоно. Эндэ арбаад гаран промышленна предприятинууд ажаллана. Сүхэ-Баатарта электростанци, модо болбосоруулгын комбинат, мелькомбинат, зуруулай фабрика, Дулан-Хаанда— спиртын завод, модо бэлэдхэлгын трест гэхэ мэтэшэлэн. Арадай ажахые болон соёлые хүгжөөхэ 4-дүгөөр табан жэлэй түрүүшын гурбахан жэл соо промышленностиин хүгжэлтэ эндэ аяар 70 процентээр ургаа. Энээгээр бодоходо, ажалшадай материально-культурна хэмжээнь али тухай ехээр дээшэлһэн болоно гээшэб. Аймаг соо мал адууһанай тоо толгой жэл бүри олошорно. Мүнөө 400 мянган толгой мал бэлшэжэ ябана, тэдэнэй хахадынь шахуу һайжаруулагдаһан үүлтэрэй. Энэ аймагта таряан ажал ехээр эрхилдэг болонхой. Имагтал энэ жэлдэ 200 мянган гектар газарта таряа, ехэнхинь шэнинсэ, таригдаһан байгаа. Мүнөө үедэ ажахын бүхы һалбаринуудта дунда ба дээдэ эрдэмтэй өөһэдын мэргэжэлтэд олоороо урган гараад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Таряан ажал дээрэ 900 тракторист-нууд ба комбайнернууд, мал дээрэ яһала хүрэхэ ветеринарна врачнууд ба зоотехнигүүд ажаллана...

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Сэлэнгын аймагай таһагай дарга, МНРП-гэй Сэлэнгын айкомой секретарь С. Жамсран маниие хүндэтэйгөөр хүлеэн абаба. Нам гэһэн налгай зохид абаризантай, энеэдэ наадаар, хошон үгөөр элбэг энэ хүн нютаг хизаарайнгаа гоё һайханиие, байгаалиингаа баян хэшэгтэйе, хүн зонойнгоо хүгжэлтэ бадаралтые үльгэрлэн байжа ярина.

Үнэхөөрөөшье Сэлэнгын аймаг али бүхы талаараа манай Буряад нютагуудтай тон адли байна. Үндэр үндэр хада уулануүд, үргэн уужам тала дайданууд, тунгалаг һайхан мүрэн аршаанууд, сэнгэлиг гоё ой тайганууд. Дэлгэр-Хаан, Тобхон-Хаан, Дулан-Хаан орьелнууд, Сонг-Уула, Ара-Тойлбо үндэрнүүд, Дэбсэгэй-Тайга, Сэлэнгэ, Орхон, Туула, Юрөө, Шарын гол болон бусад мүрэн голнууд аймагай газар дэбисхэрые угалзатуулан хяазална. Загаһа, шубууд, ан гүрөөл—баабгай, шэлүүһэн, унэгэн, хандагай, буга, бодон гахай, гүрөөһэн түрүүтэн, һамар жэмэс—мойһон, шасаргана, зэдэгэнэ, хүхэр нюдэн, улаагана мэтэ элбэг. Тиихэдэ орон дэлхэйн баялиг гэжэ югэершье сасуулашагүй баян дэлгэр байха юм. Түмэрэй шулуун ба шулуун нүүрһэн, сохиор, алтан ба зэд, тугалга ба сайр, үнэтэ шулуун ба сагаан шохой гэхэ мэтын ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүд хойноһоо хойноһоо тагнагдан олдожо байна.

Эдэ бүгэдэ баян дэлгэр, үрэжэл түгэс 43 мянган дүрбэлжэн километр тала дайдые, ашаг шэмэтэй ан гүрөөл, адууһа малые тус аймагай 50 мянган һуурин зон эдлэжэ һууна. Тэдэнэй дунда солото хүнүүд—ажалдаа шалгарһан габшагайшуул олон. Жэшээлхэдэ, анханай партизан Дабаа, Зүүн-Хараагай гүрэнэй ажахые эрхилэгшэ, Социалис Ажалай Баатар Дармажаб, Юрөөгэй гүрэнэй ажахын комбайнер, Социалис Ажалай Баатар Бимба-Цогто, дуушан Рэгзэдмаа, Орхон госхозой абарга хонишон, нооһо хайшалалгаар чемпион Адьяа, МНР-эй Дайшалхы Баатар Нэхытэ, солото һаалишан, Арадай Ехэ Хуралай депутат Цэгмит, Гүрэнэй шангай лауреат, жэмэс ургуулагша Э. Шагдар, Монголой эрхим бүхэшүүлэй нэгэн, заан зэргэтэй барилдааша Дамдиндорж, Баруун Бүрэн Сүмын «Үрнилтэ» нэгэдэлэй ууган гэшүүн, 108 наһатай үбгэн Сандагдорж болон бусад олон нэрэтэй солотой хүнүүд Сэлэнгын аймагай эгээл үнэтэй, эгээл хүндэтэй шэмэг мүн болоно.

Манай ябахада, тэндэ саһан ехээр орожо, зарим газартань шуургалха болоод, хүйтэрхэ янзатай, мал адууһанда хүндэхэн байдал тохёолдоод байгаа һэн. Теэд эдэ саг зуурын бэрхэшээлнүүдые совет хүнүүдтэй хамта бэеын шангаар, зоригой хатуугаар дабан гаража байба. «Бороондош норо, саһандаш даара—нүхэдтэйл бол зүгөөр» гэһэн монгол зоной сэсэн үгэ эгээл эндэһээ удхатай гү гэхээр һэн.

Теэдшье «аймагай намын хорооной дарга» манай нүхэр Жамсран урданай оньһон үгые мүнөөнэй байдалда зохилдуулан:

— Совет-монгол хани барисаанай халуунда саһаншье хайланаа, салхиншье бууранаа!—гэжэ юрөөн үлөө һэн.

— Юрөөл болтогой!—гэлдэжэ, бидэнэр саашаа ябалайбди.

Ц. ЦИБУДЕЕВ,
Ц. ГАЛСАНОВ.

Монгол оронной ерээдүйн эрхэтэд эбтэ аялгаяа ниилүүлэн, жаргалта ажабайдал тухай дуугаа дуулана.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

...ОНИД МУУГААР ҮРЭЖҮҮЛЭГДЭНЭ“

...ршагтай статья ма... ...н сентябриин гурба... ...толилогдоһон бай... ...соо Түнхэнэй айма... ...ные Саяны», «Си... ...колхозуудта хонидые ... аргаар үрэжүүл... ...мэри гали нобшоор, ...эмхидхэгдэнэ гэжэ хэ... ...эм. ...муугаар үрэжүүлэгдэнэ» гэһэн статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд сүм тодороо. Аймагай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд нүхэд Баханов, Асалханов гэгшэд «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозуудта эльгээгдэжэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ, дутуу дундануудыень усадхаха асуудалнуудые байра дээрэнь шиидхэлсэһэн байна. Мүн дурсагдагша статья тус колхозуудай хонишодой дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, энэ хүдэлмэри болзортоо дүүргэгдээ гэжэ Түнхэнэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Б. Рыбдылов манай редакцида һаяхан мэдээсэбэ.

...ЛДЭБ ШАЛТАГ УРДАА БАРЯАД...“

...ршагтай статья ма... ...сентябриин 4-нэй ...толилогдоһон юм. Ста... ...Захааминай аймагай Са... ...сельпогой (түрүүлэгшэнь ...ренжапов) пекарниин ...дорж. заһабарида... ...гаа. Пеэшэнэй заһа... ...гадонь, тэндэхи ню... ...ад зон хилээмээр ...ниһан байха юм. ...ниинь заһабарилагда... ...гурбан һара шахуу ...хэлэгдэһэн байгаа.

Дурсагдагша статья соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ булта тодороо. Тус статья аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүблөөн дээрэ сентябриин 15-да зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулга хараалагдаһан байна. Статьяе зүбшэн хэлсэлгэдэ аймагай худалдаа наймаанай депутатска комиссиин гэшүүд хабаадалсаа. Санагын пекарниин пеэшэн эньһожоруулагдаһан аад, тэрэнэй эбдэрхэдэнь өөрын тусхай мэргэжэлтэ үгы дээрэһээ удаан саг соо заһабарилагдангүй байшоо. Улаан-Үдэһөө уригдажа ерэһэн мэргэжэлтэ тус пеэшэниие хэдэн үдэрэй туршада заһабарилһан байна. Мүнөө Санагын сельпогой пекарниһаа хилээмээр хангагдадаг нютагуудай ажалшад таһалгарягүй хилээмэ абадаг болоо гэжэ Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Федотов манай редакцида мэдээсэһэн байна.

...ЛЬЫН Сонинноо · РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

...космонавт ...ци ерэбэ

(ТАСС). Летчик-космо... ...Союзай Герой Павел ...ци—СССР» гэжэ бүл... ...октябриин 24-дэ эндэ ...

...най нэрэмжэтэ городо... ...адархи Роменвиль хо... ...ир Комаровой нэрэм... ...элгэдэ зорюулагдаһан ... байлсаха. Үдэшэндөө, ... һүүлээр, Роменвиль ...той уулзажа, совет ... түйлалтанууд тухай ...

...Н. Попович Франциин ...дуудаар аяншалха.

ТҮРИМХЭЙШҮҮЛ ГЭЭЛТЭ ХОРОЛТОДО ОРОНО

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ каналай хойто талада байрлаһан египет сэрэгшэдэй бэхилэлгэнүүдые Израилиин хэдэн самолёдууд октябриин 23-да бомбодохо һэдэлгэ гаргаа, теэд тэдэнь Египедэй истребительнүүдээр намнагдаа гэжэ МЕН агентствын тараһан, ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Агаарта болоһон тулалдаанай үедэ Израилиин нэгэ самолёт каналай зүүн эрьедэ унаа. Египедэй самолёдууд баазануудтаа бүрин бүтэн бусажа ерээ гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Синайска хахад арал дээрэ эшээлһэн Израилиин сэрэгэй баазые октябриин 22-то Египедэй авиациин добтолһыень тайлбарилхадаа, Израилиин буу зэбсэгүүдэй хэдэн складууд болон бусад сэрэгэй объектнүүд, тэрэ тоодо Израилиин 800—1000 солдадай байрладаг томо лагерь бомбодолгын үедэ хохидолдо ороо гэжэ ОАР-ай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Тус лагерьта бүлэг бронетранспортернуудай асарагдаад байха үеэр Египедэй самолёдууд добтолго хэһэн байна. Дайсан ехэ хохидолдо ороо. Израилиин армиин сэрэгэй барилганууд ба складуудай тэһэрхэдэ соробхилһон улаан дүлэн хэдэн часай турша соо холоһоо харагдажа байгаа.

Октябриин 22-ой добтолгоһоо уламжалан, энээнһээ урид ушаруулагдадаг гээлтэ хоролтонуудһаа һураггүй ехэ гэмтэлдэ дайсан ороо гэжэ ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

...ЛТАЙ НИИДЭЛГЭНҮҮД

(ТАСС). Японой Киодо Цу... ...ствын мэдээсэһэнэй ... бомбонуудые тээһэн ...американ бомбардиров... (Окинава) баазаһаа ...Арадай Демократи... ...ын зүг руу ходо ша... ...ниидэлгэнүүдые хэ... гээд тайлбарилагдаһан юм. Харин тэдэ бомбардировщигуудынь Окинавада үлөөд, Вьетнамда добтолдог американ авиациин ниидэлгэнүүдтэ хабаадана.

Кадэна баазада байрлаһан «В-52» самолёдуудай лаб 4-ниинь водородно бомбонуудые тээгээд ябадаг байһаниинь элирээ гээд Киодо Цусин агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Тэрээнһээ гадна, эдэ самолёдууд дээрэ тад ондоо түхеэрэлгэнүүд тодхоподонхой, ехэ наринаар харууһалагдадаг, тусхай газарта байлгагдадаг юм ха.

...американ 18 бомбар... ...оной февраль һа... ...асарагдаһан байгаа. ...бомбардировщигуудые ...нһаа хамгаалхын ...саг зуурын хэмжээн»

Сенадай шиидхэбэри

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай худалдаа наймаа хэлгые хизаарлаха хэмжээнүүдые һуларуулһан хуулиин проектые США-гай конгрессэй сенат 49 дуугаар һайшаагаа. 24 дуун буруушаажа үгтэһэн байна. Энэ шиидхэбэри правительствын хүсэлые хараада абангүйгөөр баталан абтаһан байна. Социалис оронуудта худалдахые хоригдоһон «стратегическэ» эд бараанай списогэй нэрэнүүдые 1.300-һаа 200 хүрэтэр хорооха гэжэ хуулиин проектээр хараалагдаһан байна.

Сенадаар һайшаагдаһан хуулиин проект конгрессэй хоёр палатын зүбшэлгын комиссиин үзэмжэдэ табигдаха байна. Энэ комисси али алинайнгаа һанаанда тааруу шиидхэбэри гаргаха ёһотой юм.

США-дахи концлагерьнууд

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент А. Меликян ингэжэ дамжуулба:

США-дахи концентрационно лагерьнуудые хааха гэһэн хэдэ хэдэн конгрессменүүдэй дурадхалые юстициин министерство хараадаа абангүй байһаар.

Концлагерьнууд тухай асуудалай конгрессто хаража үзэгдэхэ болоо һаань, тиимэ лагерьнуудые хааха тухай һанал бодол энэ ушарта зорюулан юстициин министрэй тулалагша Уолтер Игли гэгшэдэ бэлдэгдэһэн элидхэлэй проект соо эрид буруушаагдана гээд шэнжэлэгшэд Р. Эванс, Р. Новак «Вашингтон пост» газетэдэ бэшэнэ.

1950-яад онуудай үеэр Америкэдэ гараһан, коммунис байгуулалтада эсэргүү оог хашхараанай үрэ дүн —концлагерьнууд болоно. Маккарранай хуули гэдэгэй үндэһөөр, 1950 ондо «түрмэдэ хаалгын түбүүд» орон доторнь олоор эмхидхэн байгуулагдаһан юм. «Онсо байдалай» тохёолдоо һаань, засагаархид «аюултай һүйдхэлшэдтэй» тэмсэһэн хэбэртэйгээр, ондоо һанал бодолтой хүнүүдые сүүдлэнгүйгөөр, мүшхэлтэгүйгөөр түрмэдэ хааха ёһотой байгаа. Тэдэ «түбүүдынь» юстициин министерствын мэдэлдэ байдаг юм.

Һанаагаа зобоһон олониитын, нэн түрүүн негрнүүдэй хашалтаар түлөөлэгшэдэй палатын хэдэ хэдэн гэшүүд байгша оной хабар концлагерьнууд тушаа Маккарранай хуулиин статьянуудые болюулха эрилтэ табиһан хуулиин проект оруулаа бэлэй. Зүгөөр концентрационно лагерьнуудые усадхаха дурадхалые «дэмжэхэ аргагүй» гэжэ правительство мэдүүлһэн юм.

ХАШАЛТА, ХЭҺЭЭЛТЭ ХЭГДЭНЭ

КАРАКАС. (ТАСС). Венесуэлэй Апура гэдэг штадтахи Куиба гэжэ индейскэ уг гарбалтан «ехэ ядаралай байдалда оронхой» гэжэ Венесуэлын индейцүүдые хамгаалха түбэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Олонхи индейцүүд газар дээрэһээ помещигүүдээр намнагдажа, Апура мүрэнэй эрьеэр хоолойгоо тэжээхын тула нүүжэ ябана. Индейцүүд помещигүүдэй саг үргэлжын мүрдэлгэдэ ороно, үлэн хооһон ябана, үбшэн тахалда нэрбэгдэнэ, гуйраншалха баатай болоно.

Һаяхан Куиба гэжэ уг гарбалтай индейцүүд ехээр ядаха тулихадаа, Каракасһаа урдуур 500 километртэ оршодог Гуарача гэжэ тосхондо добтолоод, эдеэ хоолыень буляажа абахаар һэдээ. «Үлэн хооһон хүнүүдэй буһалгаан» хайра гамгүйгөөр мүрдэгдэжэ, намнагдан тараагдаһан байна.

Чилидэхи онсо байдал болюулагдаба

САНТЬЯГО. (ТАСС). Хархис этэгээдүүдэй урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргаһантай дашарамдуулан, шахардуу шанга болоһон Чилидэхи байдал хуушан түхэлдөө орожо эхилээ. Арад зониинь демократическа эрхэ сүлөө, конституционно байгуулалта хамгаалан, хархис этэгээдүүдэй хорото түсэбүүдые таһалдуулаа. Сантьяго хотодо намдуу байдал тогтобо. Транспорт, магазинууд, кафе, предприятинууд болон эмхи зургаанууд һаатгүй хүдэлнэ. Һургуулинууд болон банкнууд нээгдэжэ эхилээ. Хуушан хэбээрээ газетэнүүд гарана, радиостанци болон телевидени хүдэлжэ захалаа.

Орон доторхи онсо байдал болюулха тухай президентын гар табилгатай декрет, хэблэл хорихо захиралта болюулха тухай заабари хүсэндөө ороо.

Сэрэгэй маршын абяан доро

БОНН. (ТАСС). Кизингерэй правительстватай хамта тушаалһаа бууһан ФРГ-гэй оборонын министр Шредерэй шэнэ министр, социал-демократ Гельмут Шмидтэ «хэрэгээ тушаалгын» сэрэгэй ёһолол Бонндо болоо.

ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Шмидт бундесверэй офицернууд болон оборонын министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй урда үгэ хэлээ. «НАТО ба баруун оронуудай хоорондохи холбоон шэнэ правительствын гол политика зандаа үлэхэ» гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Шмидтын хэлэһэнэй ёһоор, «оборонын министерствын дүүргэлтэ болгожо эхилһэн түсэбүүд гүйсэдхэгдэжэ үргэлжэлхэ».

Бонной сэрэгэй министерствэдэ «харуулай һэлгэгдэһые» һамбаашалан, Баруун Германиин генералитедэй түлөөлэгшэд олон мэдүүлгэ тунхаглана. Сэрэгэй талаар Бонной хуушан хараа бодолые үргэлжэлүүлхэ гэһэн эрилтэнүүд табигдана.

Европын түбэй зонодохи НАТО-гой ябаган сэрэгүүдэй ахамад командалагша байһан генерал Шпейделиин мэдүүлһэнэй ёһоор, сэрэгэй хүсэн «НАТО-гой түсэбтэ» саашадаашье шухала һуури эзэлхэ болоно.

Бундесверэй генеральна инспектор байһан генерал Третнер «Дойчланд-Магацин» журналда статья бэшэхэдээ, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорто Баруун Германи гараа табиха ёһогүй гэжэ мэдүүлнэ.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

МАЛШАН ТУХАЙ

Борис СЫРЕНОВ.

Жэнхэни ажабайдалаа
Жэгүүр дуундал һайшаажа,
Жэмбүүр гартаа баряад,
Ая ганга соогуур
Адуу малаа бэлшээнэ.
Унайн хүнгэн утаагаар
Ужам дайдаа һэргээжэ,
Улаан наре угтан
Удаан, удаан һарабшална.
Үй түмэн мал
Үргэн талын дунда
Урдань миралжа
Улад зоноо баясаана.

УРАН ГАРАЙ НАРИН ШАДАБАРИ

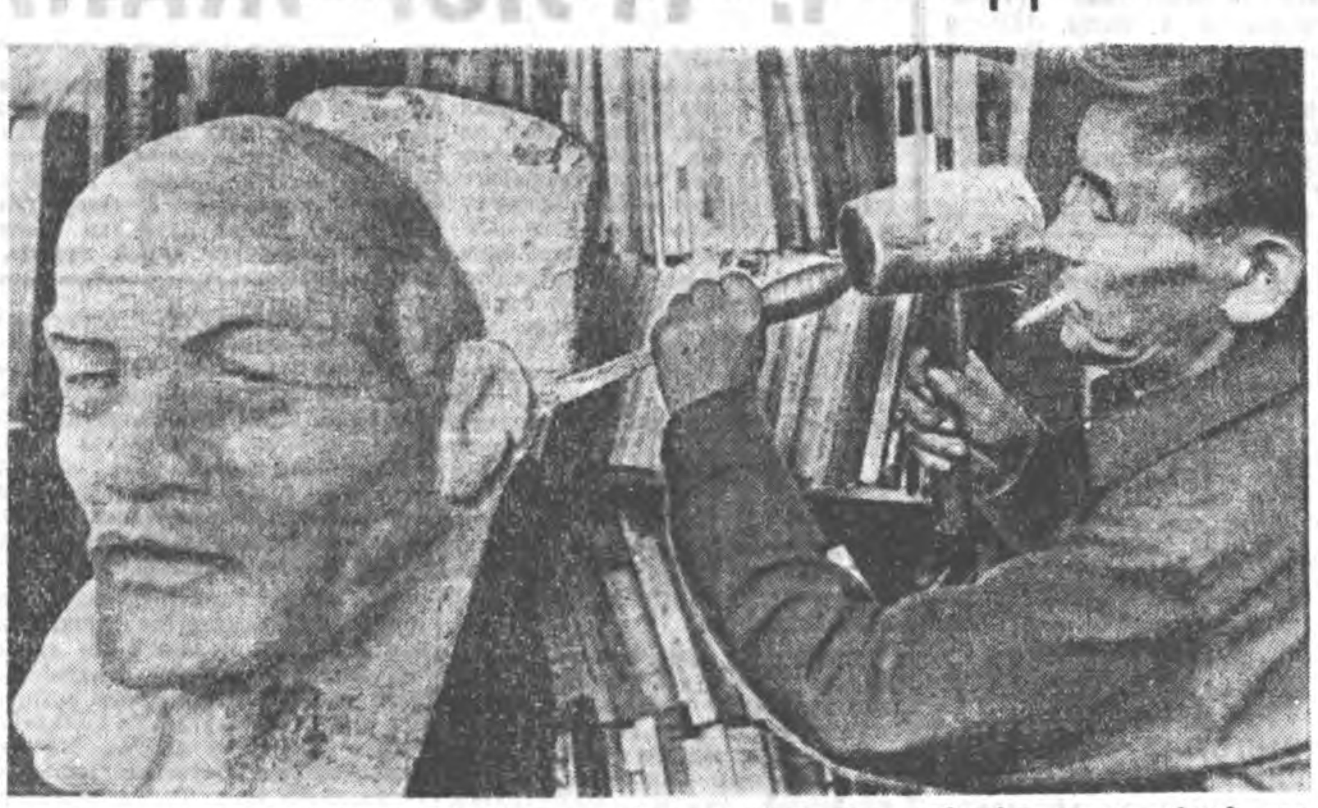

Уетэн нүхэдтөө хүндэтэй, шог зугаатай, хододоо хүнгэн сарюун ябадаг уран зураашa Филипп Ильич Балдаев олон тоото уран зурагуудые зуража, хэблэлдэ гаргуулһан, заримыень республикын музейнүүдтэшье табиһан байха. Богонёор хэлэхэдэ, Филипп Ильич олондо мэдээжэ болоһон хүн.

Һүүлэй үедэ нүхэр Балдаев буряад арадай угалзануудые суглуулжа зураһан байна. Мүнөө эдэ суглуулбаринуудынь буряадай угалзануудай альбом болгоодоод, номой хэблэлээр гаргагдахань. Тус альбом дотор буряад арадай 125 угалза оруулагдаһан байха юм.

— Энэмни минии наһан соогоо зураһан зурагуудайм дээжэнүүдэй нэгэн. Элдэб янзын шэрээр барлагдаһан эдэ угалзын альбом хүн бүхэнэй дура буляахал ха. Энэнээ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэглэнэб,—гэжэ Ф. И. Балдаев омогорхон хөөрэнэ.

Филипп Ильич гансахан зураг зурадаг бэшэ, мүн модон дээрэ хүнэй дүрэ зураглан һиилэхэ үшөө нэгэ нюусатай байһанаа һаяханайл харуулжа эхилбэ. Оюун бэлигтэй уран зураашa Ф. И. Балдаев сүлөөтэй сагтаа ой тайгаар ябажа, байгаалиингаа үзэсхэлэн һайханаарнь сэдьхэлээ ханадаг юм. Нэгэтэ ой тайга соогуур сэнгэжэ ябахадаа томо гэгшын хуһанай улха хараад, «халаг даа, энээн дээрэ юумэ һиилэдэг һаа...» гэжэ обтоод, тэрэнээ абажа ерэһэн тухайгаа Филипп Ильич хөөрэдэг.

Наһатай болоһон хойноо орёо нарин шадабариин нэгэн болохо һиилүүртэ һураха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ ааб даа. Гэбэшье Филипп Ильич зориһондоо хүрэжэ шадаа.

Хэдэн жэлэй саада тээ Ахын аймагаар аяншалһанайнгаа удаа Нестор Каландарашвилиин газаршан ябаһан, партизан, удаань аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ ябаһан Шарлай Убашеевич Аюшеевэй дүрэ зураг һиилэжэ эхилһэн. Мүнөө тэрэ бүтээлынь бэлэндээ оронхой.

Уран зураашa эдэ үдэрнүүдтэ улхатай хуһаар пролетариадай агуу багша В. И. Ленинэй дүрые бүтээжэ байна. Хамаг бэлиг шадабаряа гаргана. Ленин һуужа байһаар харагдана.

— Владимир Ильичэй түрэһэн үдэр болотор энэ бүтээлээ мүлижэ, сэбэрлэжэ дүүргээд, арад зоноймгоо үзэмжэдэ табиха хүсэлэнтэйб,— гээд нүхэр Балдаев хөөрэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. И. Балдаев В. И. Ленинэй дүрэ бүтээжэ байна.

Авторай фото.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР

Минии хайрата инаг нүхэр Цэвгээ хэдэн жэлэй туршада хүндөөр үбшэлһэн юм. Нютагтаа эмшэлүүлжэ ядахадаа, бидэнэр Улаан-Үдэ хотын республиканска больницын врачнуудта хандаха баатай болоһон байгаабди. Үбшэн хүнүүдые аргалдаг эндэхи больницын врачнууд минии нүхэртэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандажа, яһала түргэн болзор соо эмшэлжэ хүл дээрэнь бодхообо. Нүхэрэймни үүшхандань операци хэһэн хирург Виктор Анатольевич Таушканов, врачнууд Иннокентий Алексеевич Молдаванов, Климентий Петрович Цулганов гэгшэдтэ «Буряад үнэн» газетээр дамжуулан, гэр бүлынхидэйнгөө зүгһөө үнэн зүрхэнэй халуун баяр хүргэнэм. Хүндэтэ манай ханинар, хүнэй элүүр энхые тэсэбэри ехэтэйгээр хамгаалжа байдаг врачай арюун нангин уялгые бэелүүлэн, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхыетнай, золтой жаргалтай ябахыетнай юрөөнэбди.

М. ХОРЛОО,
М. ЖИИГЭЭ,
МНР-эй, Сэлэнгын аймагай Сүхэ-Баатар хотодо ажаһуугшад.

Шэмээшэг угалза һайхан

Манай энэ зураг дээрэ Тарбагатай тосхондо ажаһуудаг, дала һайса гараһан Анна Тимофеевна Медведевае харанат. Ээрэдэг станок дээрээ шэмээшэгүүдэй һайндэртөө зүүдэг гоё һайхан угалзатай бүһэ нэхэжэ һууна.

— Залуу ябахадаа, хэды олон бүһэ, галстук, сарафан, самса, гоёлто, зүүдхэлнүүдые энээхэн станок дээрэ нэхэһэн гээшэб.

Мүнөө хэхэ юумэ үгыдхэдөө станогтоо һуужа, энэ тэрэ юумэ бүтээгээ боложо һуудагби,—гээд Анна Тимофеевна хөөрэнэ.

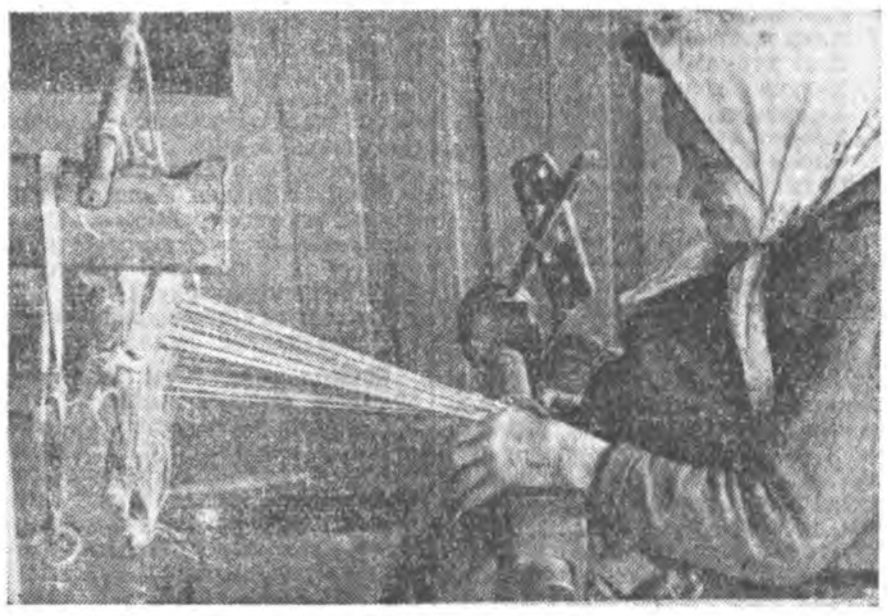

БУЛХАН ХАМСЫ

ОНТОХОН

Байгал далайн баруун, зүүн бэеын, Саян үндэр уулын ара үбэр хоёрой улад зониие албадажа байһан Шаралдай гэжэ хатантай Боролдой хаанайхи һууһан юм гэлсэхэ. Хаан хатуу шанга захираатай, албата зонойнгоо арһанай холотор, яһанай гаратар зарадаг юм һэн ха. Хатанай харуу хибэсэг гээшэ аргагүй, хара уһа харамнахаһаа наагуур аашалдаг байгаа. Хаанайхи түрэһэн ганса басагатай байба. Эрхэ дангина энэ басаганиинь ехэ боложо, хүл дээрээ үндыбэ, борьбо дээрээ бордойбо. Харида ошохо болоһон басаганайнгаа заһал түхеэрхэ гэжэ хаанайхи шиидхэбэ ха.

Түрынгөө олон түшэмэдые заража, ара үбэрэй албатанай дундаһаа эрхыдээ эрдэмтэй, хурагандаа хурабшатай уран оёдолшодые шэлэн һунган оложо, албадан баалан асархые захирба. Хаанай хара барлагууд болоһон тэдэ урашуул захатые залгажа, туруугые тобшолжо, һарые һаралан, нюрганайнгаа нугартар, хүзүүнэйнгээ хүшэтэр һуужа, хурганайнгаа холотор оёдол хэбэд. Тиихэдээ ама шангай торго ара үбэр тээшэнь һэхэжэ, хургы маганал хубсаһа хойшо урагшань шэдэлүүлбэд, халюу булга эсхэжэ, хамсытые бүтээбэд.

Барлагуудай тогоошон боложо зарагдаһан урин хонгор шарайтай, уян нугархай бэетэй, ухаан бодол хурдантай Одомаа гэжэ басаган хаанайда байгаа һэн ха. Тэрэ басаган халуун галай хажууда, хара тогооной амһарта, тортог тооробшын хажуугаар борьбо дээрээ бохинохоһоо ондоо юумэ тэндэ үзөөгүй. Хаанай харуу хатан аарса бозо, хярмасын шүлэ шануулхаһаа ондоо эдеэ бэлдүүлхэ эрдэмдэ тэрэ басагые һургаагүй. Уйдхар гашуудалда ороһон Одомаа басаган ондоо хэхэ ажалай үгыдэ, оёдолшоншье байгаа һаа, дээрэ һэн ха даа гэжэ урашуулда атаархаашье. Хэды тиибэшье хибэсэг тэрэ хатанай гарһаа гараха, мэдэлһээ мултарха аргагүйдөө.

Нэгэтэ Одомаа басаган уһанда ошожо ябатараа Бүргэд гэжэ хүбүүнтэй уулзажа, үгэ андалдан дуугаралсаба. Тиихэдээ Бүргэд хүбүүн Одомаа басаганай илдам налархай зантайе таашаан өөгшөөн һайшаажа, тэрэ басагантай танилсаха сэдьхэл дотороо түрүүлбэ. Энэ басагантай уулзаһандаа урмашан, хаана байдаг, юу хэдэг тухайнь һонирхобо, Одомаа олон юумэ бодонгүй, охорхон харюу үгэхэдөө.

— Хаанай басаганай заһал бэлдэлсэжэ байһан уран хурабша оёдолшон гээшэб,—гэжэ хэлээ һэн ха.

Хаанай хамаг албата урашуулаа суглуулаад, оёдол хүүлэжэ байһыень дуулаһан Бүргэд Одомаагай хэлээшэдэ этигэбэшье, ошожо хараха, орожо мэдэхэ юм байна гэжэ бодоо һэн ха. Оёдолшо энэ басагантай танилсажа, хэтынгээ хуби заяа холбуулха хүсэл Бүргэдтэ түрэбэ ха.

Бүргэд үдэр хоногой үнгэрһэн, хойно, нэгэтэ хаанай урашуулай хүдэлжэ байһан гэртэ орошобо. Урашуул хүнэй орожо ерэхые обёорхоһоо байтагай, хүлөө татиха, толгойгоо үргэхэ сүлөөгүй, дэгэлэй хэб тааруулжа ядахадаа буха ехын буляалдаа, аха ехын арсалдаа гаргажа байбад. Дэлгээтэй байһан бүдые дээшэ доошонь үргэжэ, өөдэ уруунь хэмжэнэд. Хамсынь мурэй залгалаа хайшан гэжэ гаргаха тухай ухаа оложо ядаһан урашуул урдаа торгоо дэлгээд һуубад.

Аарса халаажа байһан Одомаа айлшан хүбүүнэй орожо ерэһэндэ эшээд, эсхэжэ байһан эд дээрэнь сагаатай модон шанагынгаа сараа орошотор буулгаад, «иигээд хайшалагты» гэжэ оёдолшодто зааба.

Тэрэ сараагаарнь хайшалжа эсхэһэн хэб һамгадай булхан хамсын хэб болоһон юм гэжэ манай Буряад орондо дэмы хэлсэдэггүй.

Н. АЛДАРОВ.

ХОНИШОН ЮУНДЭ ГЭМНЭГДЭЭБ?

СҮҮД ДЭЭРЭҺЭЭ

Автомашина Хяагтын дардам но хойноһоо һубарин оронод. асфальт харгыгаар зура сохино. Хажуудамнай һууһан үбгэжөөл үгэ таһалнагүй.

— Мэдээжэл юм бэзэ. Теэд хэндэшье һаань, хэлэжэ, хөөрэжэ ябадагби. Энэ маанадай һуужа ябаһан машинашье, тэрэ холуур бэлшэжэ ябаһан мал һүрэгшье...—булта арадай баялиг. Жэжэ божо гэхэ юумэн үгы. Ниитын зөөри баялиг дээрэ манай бүхы ажабайдал, зол жаргал үндэһэлнэ. Юрэдөөл үнэн сэхээр ажаллаха, оролдохо, ниитынгээ энэ баялигые арьбажуулха, хүгжөөлсэхэ гээшэ гансашье өөрын бэшэ, харин бүхы арад зоной аша туһын хэрэг болоно. Энээнһээ дэмбэрэлтэй һайхан юумэ үгы,—гэжэ хэлээд, үбгэжөөл нүхэр тээшээ хараба...

Эдэ хоёрой хөөрэлдөөн саашадаашье замхабагүй. Үнэхөөрөө хонишод лэ хэбэртэй: хонин һүрэг тухай, мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ тухай шунажа зугаалалдана. Гансашье толгой гарзалуулдаггүй зон хэбэртэй.

Доторoo һэмээхэн баярланаб. Хонишоднай бултааран лэ иимэ үндэр һайхан мэдэрэлтэй һаа, ямар гоё бэлэй!

Теэд иигэжэ ойлгохогүй, оролдохогүй гү, али ойлгоошье һаа, олоной улаан зөөридэ обтохо, хара хубиингаа аша туһые хамагһаа үлүүгээр бодохо, уялгата ажалдаа угаа хайша хэрэгээр хандадаг «хүдэһэн» нюуртай хүдхэшүүл үшөөл бии байна. Сүүдтэ ошожо ябаһан хүн хадаа иигэжэ бүришье ехээр бодогдоо гээшэ һэн ха.

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой түбэй тосхон Нуур Түхэм. Улаан булан соо. Сүүдэй столой урдахи һандали дээрэ зүдэрүү хүхэ шарайтай, бахардаһан, айһан гү, али бэедээ гомдошоһон янзатай, богонихон гартай, табяад наһанай Пурбо Ванчиков гэдэг шобхойжо һууна. Хони олоор үхүүлһэн. Энэ хүниие аймагай прокуратура элиршэлээ.

Сүүдшье эхилжэ, гэршэнэр хойно хойноһоо һубарин оронод.

Үбэлжэлгын үедэ Ванчиковтай хүдэлһэн, Галуута-Нуурай ЛПХ-гай хүдэлмэришэн, хорёод наһатай **И. Малофеев**:

«Арайхан гэжэ 8 часта бодогшо һэмди. Саһагүй һэн. Үбһэ тэжээлшье элбэг байгаа. Дүтэ гүнзэгы уһатай соолго бии һэн. Балай хүдэлжэ ядахаар бэшэ һэн. Теэд предприяти дээрэһээ туһалха гэжэ ерэһэн аад, гайхагша һэм: ахалагшамни—Ванчиков намайе орхёод, сүүдхэ хоногоор үгы болошохо, архидашаха. Залуудажа зобохоб. Нэгэтэ танигдаагүй хүнүүд ерээд, хэдэн мэшээг орооһо тэжээлыемнай ашаба. Ванчиков мэшээгэй амһар барихыемни захирба. Стол дээрэ хоёр шэл архи бии болоодхибо. Тэрэнэйнгээ нэгысынь үдэшэндөө, нүгөөдыень үглөөгүүр уугаабди. Нэгэтэ Ванчиков хорёо соохоо бүхэли машина үбһэ худалдажа, архи болгоо һэн... Һамганиинь гэмэржэ орохо. Тиихэдэнь айхабтар хэрүүлхэхэ, шаажа эхилхэ.

Иигэжэ Малофеев хөөрэнэ. Теэд иимэ байдал яажа тэсэжэ, абяа аниргүй ябаа гээшэб! Али залуудашоо гү?

Отделениин эрхилэгшэ **Д. Цыбиков** гэдэг, хара булгайр дэгэлтэй, залуушаг хүн сүүдэй урда гэршэ болоно:

«Ванчиков 2—3 хоногоор ажалһаа хулжадаг, архидадаг һэн. Энээнэй өсэстэ хонидоо тураагаа, аяар 89 толгой үхүүлээ, декабрь соо һайн эрьенүүдые абаһан аад лэ. Колхозойнгоо правленидэ дуулгаа һэмди, отделениин совет дээрэ зэмэлээ һэмди».

— Иимэ архиншые иимэ харюусалгатай ажалда юундэ оруулаабта?—гэжэ судья асууна.

— Ондоо хүн олдоогүй һэн.

— Мүнөө иимэ болоходо, яаха гэжэ байнат? Хүн олдохо гү?

— Олдохо ааб даа.

Иигэжэ нүхэр Д. Цыбиков харюусана. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ өөрөө колхозой албан тушаал даажа байгаад, иимэ хүндэ хонин һүрэгые найдажархёо. Гансал правленидэ мэдээсээд лэ хизаарлаа. Ондоо ямаршье оролдолго гаргаагүй. Хонишониие һэлгэхэ гү, али хуулиин харюусалгада хабаадуулха хэмжээ саг соонь абаагүй. Ехэл алдуу хэһэн хүн.

Ветфельдшер **К. Жигжитов**:

«Ванчиков хонидоо орхёод, зайгуултадаг, архидадаг һэн. Тэдэнэйнгээ зуугаад толгойе тураажа алаа, зариманиинь үбдэжэшье үхөө юм ааб даа. Ванчиков уулзахал бүхэндөө һайнаар хүдэлхэб гэжэ найдуулха, һүүлээрнь мэхэлжэрхихэ...».

Сүүдэй боложо байха үедэ энэ мэргэжэлтын өөрынь «гуулин» бултайшаба. Юуб гэхэдэ үхэһэн ямаршье мал задалжа хаража үзэхэ аад лэ, нэгэтэ гурбан хонидой үхэһэн бэеынь толгойнуудые таһа сабшаад, «гэдхээжэ, хүлеэжэ һууха сүлөөгүйб, «яараһаб» гээд, хаяад ябашаһан, акт соогоо «тураажа үхэһэн» гээд таамаглан бэшэжэрхиһэн байна. Харюусалгүйхэн лэ ябадал.

Ванчиковай һамган, хонишон **Д. Цыбикова:**

«Энэ Ванчиковтай 1954 онһоо хойшо гэр бүлэ болонхойбди. Һургуули ехэтэйб гэжэ юм гү, намайе ходо хараажа, намда саг үргэлжэ дээрэлхэжэ байдаг юм. Харюусалгатай ажалда томилогдоһон аад, эгээл түлэг хүйтэнэй үедэ зайжа, архидажа ябашадаг һэн. Һара бүхэндэ иигэжэ бүлэнэрөө, хонидоо орхёод, адагынь гурба-дүрбэ дахин зайжа ошоогүйдөө һанаагаа амардаггүй һэн. Гэртээ байха сагтаа минии үгэ яашье дуулахагүй—өөрөө мэдээд лэ орооһо отходоо архи болгожо уужархиха, гэртэхи ажалдаа заашье туһалхагүй.

Анха һайн эрье хонидые тушаажа абаһан аад лэ, эдэ мэтээр тэжээл хоолыень хаһажа, иимэ ехэ яршаг лайда орошоод байналди даа. Ехэл һанаа зоборитой,—гээд уруугаа харан уяршана.

Мүн отделениин тоо бүридхэгшэ **Ц-Ж. Буянтуев**, кладовщик **Д. Очиров**, колхозой ахалагша зоотехник **В. Александров**, ахалагша ветврач **А. Сорочинский** болон бусад хонишон Ванчиковай гэмтэ хэрэгээр гэршэ болон дуулдуулбад. Эдэнэй үгэ дээрэһээ үшөө юун элирнэб гэхэдэ, колхозой дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд отара дээрэхи ажал хүдэлмэриие ёһоор хинаагүй, малай байрые саг соонь үбэлдэ бэлдэн дулаалха хүдэлмэри эмхидхээгүй байба.

Удаань гүрэнэй зүгһөө гэмнэгшэ, республикын прокурор **Б. Ц. Цыденжапов** хүмүүжэл һургаал болоомоор удха түгэлдэр үгэ хэлэбэ. Ванчиковай һэшхэл һэнгэргүй болоһониинь, хүн дүрсөө алдаһан, бэеэ һула табижархиһан, ажал дээрээ, гэр бүлэ доторооошье гурим дүрим гээшые тоохо, баримталхаяа болишоһон, хэтэрхэдээ ниитын зөөридэ обтоһониинь прокуророй үгэ дээрэһээ бүри тодоор харагдана.

Тиигээд гэмтэ нюур—Ванчиковта һүүлшын үгэ үгтэнэ. Тэрэ: «һэнгэргүй һалан нобшоор ябажа, архи уужа, ниитынгээ ажахыда гарза хохидол ушаруулааб. Ехэл алдуу болоо даа. Түрүүшын арба гаран хоног соо хиналта доро һуухадаа, ажабайдалайнгаа ямар зэргэ һайн һайханиие ойлгооб даа, ойлгооб. Намда үшөөл зориг үлэһэн янзатай. Архи хойшодоо амандаашье хэхэгүйб. Гарза хохидол ушаруулһанаа бултыень түлэхэб. Эрхыем бү хаһыт даа. Арадайнгаа, гүрэнэйнгөө аша туһада ажаллаха, оролдохол байхаб, — гээд гэм зэмээ үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ, шэшэргэнэһэн хоолойгоор дуугаран, уһа нюдэн болосогооно. (Гэм зэмээ иигэжэ үшөө ойлгохо, мэдэрхэ хүн хаям!). Гараа хэхэ газараа оложо ядасагаана. Тиихэдэнь тэрэ булсуу хара нюдаргатай гарнуудынь хонидой тэжээл хулгайлжа, архи болгожо духаряалһан, арадай баялигые гарза хохидолдо оруулһан гарнуудынь юундэшьеб үлэмжэ ута, унжагар мэтээр үзэгдэхэ юм.

Ванчиков үшөөл уйлаганан гэмшэһэн зандаа. Тиихэдэнь зал соо һууһан заримуудшье уярхадал гэнэ. Сүүдэй шиидхэбэри уншагдана. Ванчиков үхүүлһэн 89 хонидоо, мүн архи тамхин болгожо андалдаһан, үриһэн орооһо, үбһэ тэжээлые—дүн хамта 1700 гаран түхэриг түлэхэ болохоһоо гадна, ниитын зөөри үбэршэлһэнэй, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһанай түлөө гурбан жэлээр эрхээ хаһуулха болобо. Тон зүб шиидхэбэри! Иимэл хүнүүд хатуу шангаар хэһээгдэхэ ёһотой. Тиигээгүй һаа, юун бололтойб, нүхэд,—мэдээжэл хаям даа.

Теэд энэ гол гэмтэнэй зэмеэ мэдэрбэ, амасабашье, колхозой албан тушаалтад энэ урагшагүй, урьһагта хэрэгэй түлөө баһал харюусажа байһан тухайдаа ойлгоно гээшэ гү, али үгы гү?!

Мүнөө үбһэ хулһанай хомор, ган гасуур болоһон жэлдэ хүшэр хүндэ үбэлжэлгэ болохоор хүлеэгдэнэ. Теэд энэ үбэлжэлгэдэ хаа хаанагүй хамаг юумэн бэлдэгдээ гү? Килограмм орооһон, үбһэ тэжээл бүхэндэ нарин шанга хиналта табигдаба гү? Зооветмэргэжэлтэд ямар оролдолго гарганаб? Хонишод, малшадаар хэд томилогдобоб? Ямарханшье бэрхэшээлые түбэггүй дабан гаража, мал һүрэгые гарза хохидолдо оруулангүй ондо оруулхын тула уридшалан бэелүүлэгдэхэ хамаг хэмжээн абтаба гү? Энээн тухай гансашье «Эрдэм» колхозой бэшэ, мүн бусадшье ажахын хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэг лэ!

Ниитын зөөри хогшолые эзэн ёһоор хямгадаха, арьбажуулха гээшэ хүн бүхэнэй амин шухала, арюун нангин уялга болоно.

Р. ЦЫБИКОВ,
манай тусхай корр.

Спорт

ФУТБ[ОЛ]

«А» классай футболистнуудай дунда эхилһэн наадан түгэсэхэ тээшээ болобо. Эндэ өөр өөрынгөө зонодо эрхимлэжэ, түрүүшын зургаан һуури эзэлһэн команданууд Федерациингоо түрүү һуури эзэлхын түлөө хоорондоо наадажа эхилһээр хоёр һара шахуу боложо ябана. Эндэ һүүлшынгээ хэдэ хэдэн наадануудые өөрынгөө талмай дээрэ үнгэргэжэ эхилһэн Волго шадарай команданууд айлшаар ерэгшэдээ шүүгээд лэ табина. Жэшээнь, хабаровскынхид Казаниин «Рубин», Горькиин «Волга» командануудта 1:0, 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшэбэ. Тиигээшье һаа, Хабаровскын СКА үнгэргэгдэһэн 21 нааданһаа 28 очкотой боложо, түрүү һуурияа эзэлһээр. Хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаһан «Рубин» 26 очкотой болобо. Өөрынгөө талмай дээрэ һүүлшынгээ наадануудые үнгэргэжэ эхилһэн эдэнэр айлшаар ерэгшэдээ шүүгээ. Хабаровскын футболистнуудһаа урид ээлжээтэ наадаяа эндэ үнгэргэһэн Эрхүүгэй «Аэрофлот» талмайн эзэдтэ 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байгаа. Куйбышев хотын «Металлург» 25 очкотой, гурбадахи һуурида гараба. «Металлургын» футболистнууд Кемеровэй «Кузбасс», «Свердловскын «Калининец» командануудые 3:1, 2:0 гэһэн тоотойгоор мүн лэ шүүһэн байна, 24 очкотой болоод ябаһан Астраханиин «Волгарь» дүрбэдэхи һуури эзэлнэ. Эдэнэр

Томскын, Сверд... мандануудые 2:1 ... нуудтайгаар шүү... сан урагшаа ... данайнгаа байда... ба. Саратовай «... скын футболи... тоотойгоор шүү... тойгоор Кузбасс... гараһан байгаа. Т... нэр дүн хамтада... табадахи һуури ... бо. Горький хот... манай «Сэлэнгы... тойгоор шүүһэн ... тэдэнэрэй кома... той, зургаадахи һ... болобо. Зүүн Си... дуудаар айлш... гүйдэһэн Йошкар-... «Спартак» һүүлэй ... данууды гэртээ ... «даляа» ургаһан... наадажа эхилбэ. Э... хүүгэй «Аэрофло... гэ», «Кузбасс» ... дые 1.0, 2:0 гэһэ... тайгаар шүүжэ, г... дабшаһан байна. ... команда 20 очкот...

Удаадахи хоё... Томскын, Эрхүү... нууд эзэлнэ. Э... таа 18 очкотой ... на. Арбан доло... лоһон Свердловск... нец» 11-дэхи һ... Һүүлшынгээ наад... рагүйгөөр үнгэр... манай «Сэлэнгэ» ... рысөөнэй табли... һүүлшын һуурид... бэ.

Т. БА...

УРИЛДААН

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Хори тосхоной стадион дээрэ аймагай дунда ба найман жэлэй һургуулинуудай хурдашуулай «Алтан намарай» шан абалгын ехэ мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Энэ үдэр бүрхэг, һалхитай хүйтэн байгаашье һаань, урилдаашадай үсэд шанга тэмсэл хараха дуратайшуул аргагүй олон байба.

Хориин залуушуулай үни хүлеэһэн энэ мүрысөөн нэн түрүүлэн найман жэлэй һургуулинуудай басагадай урилдаагаар эхилжэ, эндэ сугларагшадай анхарал ехэтэ татаа. 800 метрэй зайда урилдаһан бүлэг басагадай дундаһаа Наринай найман жэлэй һургуулиин һурагша Нельшина гайхалтай хурдаар гүйжэ, эгээл түрүүлэн финишэй лентэ таһалаа һэн. Хоёрдохи һуурида тэрэл һургуулиин һурагша Дарина гараа.

Энэ мүрысөөндэ Наринай һургуулиинхидай иимэ ехэ илалта түйлаһандань олон түмэн харагшад «Ура!» хашхаралдаагаар угтаба. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, урдань үнгэргэгдэһэн тулалдаануудта наринайхид бэшэ, харин хориинхид илагша һэн. Тиимэһээ мүнөө Наринай найман жэлэй һургуулиин һурагшадай энэ тэмсэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдэһэнииень онсолон һайшаамаар.

Энээнэй һүүлээр 1000 метрэй зайда найман жэлэй һургуулинуудай хүбүүдэй урилдаан эхилбэ. Мүрысөөнэй судьягай дохёо үгэхэтэй адли зэргэшэн зогсоһон хүбүүд гэнтэ урагшаа дабшабад.

Хэдыхэн сагай үнгэрэмсөөр дээрэ дурсагдагша һургуулиин гүйгөөшэ Сенников гайхалтай хурдаар гүйжэ, мүн лэ түрүүлэн хүрэжэ ерэбэ.

Урид гүйлдэгшэдэй дүнгүүдые согсолһоор байтарнь дунда һургуулинуудай басагадай урилдаан эхилшэлэй.

Эдэнэрэй мүрысөө... зайда үнгэргэгдэһ... нирхолтой байба. Т... метрэй зайда Дээд... да һургуулиин һу... на, Хориин дунда ... түлөөлэгшэ Топорск... райн һургуулиин ... шэ Коноваленко г... хойноһоо һубарилд... зурлаада хүрэжэ ер...

1000 метрэй ... Урилдаанай зүрг... ябаһан басагад бэ... оролдон, урда хойн... Харгын хоёр заха... байһан спортдо ду... дэшьеб: «Түргэлы... даар» гэлдэжэ, д... на. Энэ мүрысөө... дунда һургуулиин ... викова эрхимлэбэ. ... дахи һууринуудыень ... ри), Шкедова (... гэгшэд эзэлээ.

Энэ зайда боло... урилдаанда Дээд... рагша Солдатов, Хо... лиин түлөөлэгшэнэр ... денов гэгшэд түрү... һуурида гараа.

Мүрысөөнэй эгэ... — 2000 метртэ ур... дэ бэрхэ бэрхэ хүр... үсэд шанга тулалд... тэмсэлдэ «Урожай» ... расхаалай шанда г... жинимаев (Хори) ... холо хойно үлөөж... дорон гараад, эгээл ... нишэй лентэ таһалб... һургуулиин һурагша ... рэжэ ерээ һэн.

Мүрысөөнэй дүн... ходо найман жэлэй ... дай дундаһаа нэгэд... наринайхид, дунда һ... дай дундаһаа хорин... байба.

Аймагай һайн ду... жай» булгэмэй түрү... ард Дмитров мүры... шадта Хүндэлэлэй ... дые, дурасхаалай ку... кестрэй ирагуу гоё ... барюулба.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 12.30 минутаһаа «Горн» гэһэн пионернүүдэй телевизионно журнал. 13. часһаа 18.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 13 часһаа орон доторхи һонин. 13.15 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.45 минутаһаа арадай университет. 15.15 минутаһаа «Гоар Гаспарян дуулана» гэһэн дамжуулга. 16.15 минутаһаа эдиршүүлдэ зорюулагдаһан дамжуулга. 17 часһаа «Физкультура ба спорт» гэһэн дамжуулга. 17.30 минутаһаа телевизионно зүжэг. 18.15 минутаһаа орон доторхи һонин. **УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:** 18 часһаа «Цыган» гэһэн уран һайханай фильм. 20 часһаа 01 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 20 часһаа орон доторхи һонин. 20.30 минутаһаа «Киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб» гэһэн дамжуулга. 21.30 минутаһаа хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 22.30 минутаһаа литературна театр. 23.30 минутаһаа үнгэтэ телевидениин программа.

ПРАВДА БУ[РЯТИИ] МҮНӨӨДЭ[РЭЙ] НОМ[ЕР]

Нэгэдэхи хууд... ба үйлэдбэри» гэжэ ... «Уйтаншье, гомд... һэн А. Ефремовэй ... ци. ТАСС-ай дам... лэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хууда... хаба хүсэтэй» гэһэ... цевагай статья. «А... арга боломжонууд» ... вэ бригадын матери... рэл орон доторна...

Гурбадахи хууд... хэднай манаа хүле... Протопоповагай кор... Ф. Клейменовэй ... илалта» гэһэн расс... саанаһаа абтаһан ...

Дүрбэдэхи хууд... ёгто, шорон үгэ» г... гаршаг доро бүлэг ...

Редакторай о...
Р. Б. БИ...

Буряадай АСС... дио-дамжуулгын б... дениин комитеда... шэ Цыремпил ... Митыповэй хай... колхозно ажалай ... Жнбзима Доржи... һа бараһантай да... лан, Буряадай ... Министрнүүдэй С... дио-дамжуулгын б... дениин комитет, ... АССР-эй Жур... дай холбооной ... «Буряад үнэн» ... дакци, Улаан-Үд... ажалшадай де... Соведэй гүйсэдхэ... гүнзэгыгөөр ша... һанаа түрэлхидт... нэ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35.
Телефоны: редактора — 54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам редактора—62-62, ответ. секретаря 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36. 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05. общественная приёмная—56-62. машинное бюро 57-68, фотолаборатория—33-61.

● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02959. Зак. ...